

Warszawa, czerwiec 2010

BS/77/2010

**POLACY O DODATKOWYM
OSZCZĘDZANIU NA EMERYTURĘ**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
4 lutego 2010 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

OPINIE NA TEMAT WYSOKOŚCI PRZYSZLEJ EMERYTURY	3
POLACY O DODATKOWYM OSZCZĘDZANIU NA EMERYTURĘ.....	6
NAJLEPSZY SPOSÓB DODATKOWEGO OSZCZĘDZANIA NA EMERYTURĘ.....	10
OPINIE O INDYWIDUALNYCH KONTACH EMERYTALNYCH.....	11
OPINIE O FUNDUSZACH INWESTYCYJNYCH	14
IŁE POLACY SKŁONNI BYLIBY PRZEZNACZYĆ NA DODATKOWE OSZCZĘDZANIE NA EMERYTURĘ.....	16
PREFEROWANE ŹRÓDŁA INFORMACJI O MOŻLIWOŚCIACH DODATKOWEGO OSZCZĘDZANIA Z MYŚLĄ O EMERYTURZE.....	17
ANEKS	21

W maju 2010 roku CBOS wraz z Izbą Zarządzających Funduszami i Aktywami¹ przeprowadził badanie dotyczące prognoz sytuacji materialnej Polaków na przyszłej emeryturze oraz ich stosunku do oszczędzania na nią. Celem badania było m.in. określenie, jakie wyobrażenia o swojej przyszłej sytuacji materialnej na emeryturze mają Polacy w wieku produkcyjnym, czyli kobiety, które nie osiągnęły 60 roku życia, i mężczyźni, którzy nie ukończyli 65 lat. Ponadto tematem omawianego badania był także społeczny odbiór produktów finansowych, które mogą służyć długoterminowemu oszczędzaniu z myślą o wieku emerytalnym.

OPINIE NA TEMAT WYSOKOŚCI PRZYSZLEJ EMERYTURY

Połowa badanych w wieku produkcyjnym² jest zdania, że ich przyszła emerytura pochodząca z obowiązkowych składek będzie znacząco niższa od ich obecnych dochodów. Najczęściej (18%) wskazywano, iż przyszła emerytura będzie stanowić od 61% do 80% ostatniej pensji/dochodu. Nieznacznie mniej ankietowanych (16%) wskazywało, że ich przyszła emerytura będzie jeszcze niższa od ich ostatniego dochodu przed emeryturą i będzie się kształtować na poziomie 41% – 60% tego dochodu. W zdecydowanej mniejszości są ci, którzy z optymizmem zapatrują się na swoją sytuację materialną na emeryturze. Jedynie 2% ankietowanych twierdzi, iż ich emerytura będzie wyższa niż ich ostatnie dochody z pracy.

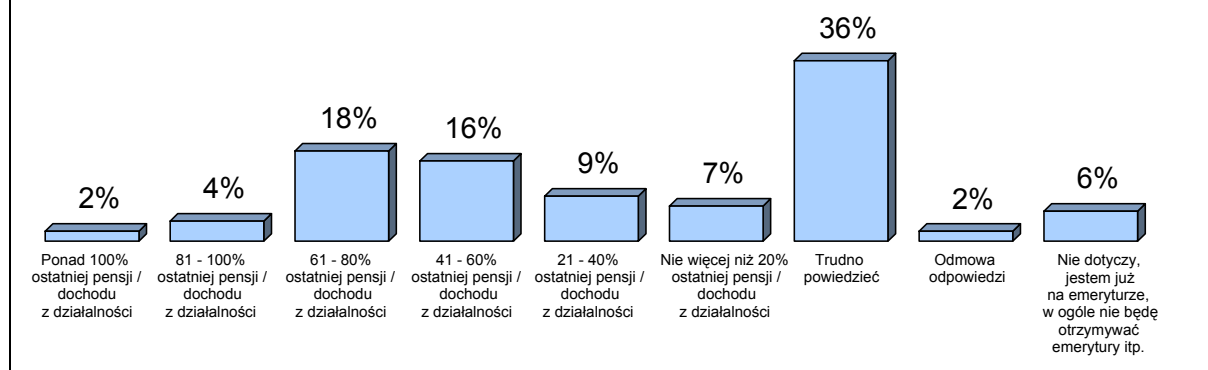
Na tle pozostałych badanych dość optymistycznie swoją sytuację materialną na emeryturze postrzegają robotnicy wykwalifikowani – 11% z nich uważa, że ich przyszła emerytura wyniesie co najmniej 81% ostatniej pensji (por. tabele aneksowe). Najbardziej pesymistyczni w tym względzie są pracujący na własny rachunek poza rolnictwem – 17% respondentów z tej grupy uważa, że ich przyszła emerytura nie przekroczy 20% ich ostatniego dochodu.

¹ Badanie „Jak Polacy oszczędzają na emeryturę” przeprowadzono w dniach 8 – 13 maja 2010 roku na liczącej 1000 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Badanie stanowi wspólny projekt CBOS i Izby Zarządzających Funduszami i Aktywami.

² Kobiety do 59 roku życia włącznie i mężczyźni do roku 64 życia włącznie.

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM (N=775)

RYS. 1. JAKA BĘDZIE, PANA(I) ZDANIEM, WYSOKOŚĆ PANA(I) EMERYTURY W STOSUNKU DO PANA(I) OSTATNIEJ PENSJI LUB OSTATNIEGO DOCHODU Z DZIAŁALNOŚCI PRZED PRZEJŚCIEM NA EMERYTURĘ? JEŻELI NALEŻY PAN(I) DO OFE (OTWARTEGO FUNDUSZU EMERYTALNEGO), PROSZĘ WZIĄĆ POD UWAGĘ ŁĄCZNIE EMERYTURĘ, KTÓRA BĘDZIE PANU(I) WYPŁACANA ZE ŚRODKÓW ZGROMADZONYCH W ZUS I OFE

Ponad jedna trzecia badanych (36%) nie jest w stanie oszacować wysokości swojej przyszłej emerytury. Oznacza to, że przynajmniej co trzeci Polak w wieku produkcyjnym nie wie, na jakim poziomie będzie żyć po zakończeniu kariery zawodowej, jaką kwotą będzie co miesiąc dysponować. Z jednej strony może to oznaczać, że część społeczeństwa po prostu nie myśli o swojej przyszłości, z drugiej strony wyniki badania pokazują, iż brak opinii w tej kwestii może wynikać po prostu z trudności w prognozowaniu swojej sytuacji dochodowej w długim okresie.

Najtrudniej oszacować wysokość przyszłej emerytury badanych, którzy nie ukończyli 35 roku życia. Ponadto w tej grupie wiekowej respondenci, którzy mają w tej kwestii wyrobioną opinię, niemal równie często wskazywali przedziały 61%–80% oraz 41%–60%, z nieznaczną przewagą tego ostatniego.

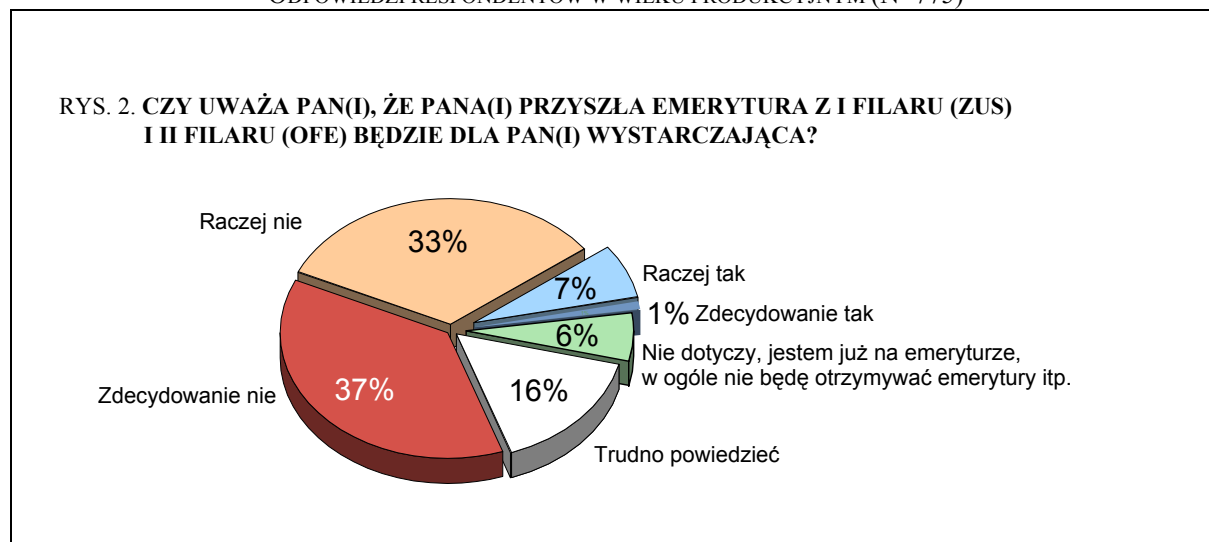
Badani, którym pozostało niewiele lat do osiągnięcia wieku emerytalnego, najczęściej uważają, że ich emerytura będzie się kształtować na poziomie 61%–80% ostatniej pensji/ostatniego dochodu.

Wyniki badania pokazują, iż znacznie łatwiej oszacować wysokość przyszłej emerytury mężczyznom niż kobietom. Może to wynikać z faktu, że znacząca część kobiet ma przerwy w zatrudnieniu z powodu opieki nad dziećmi i nie potrafi oszacować, w jaki sposób wpłyną one na wysokość ich przyszłej emerytury.

Ponad dwie trzecie respondentów w wieku produkcyjnym (70%) jest zdania, że ich przyszła emerytura z I i II filaru nie będzie dla nich wystarczająca. Opinie w tej kwestii nie różnicuje płeć badanych (por. tabele aneksowe). Najtrudniej ocenić to najmłodszym, którzy nie ukończyli jeszcze 25 roku życia.

Przekonanie, że przyszła emerytura będzie niewystarczająca, jest powszechne we wszystkich grupach społeczno-zawodowych. Szczególnie często wyrażają je osoby z wyższym wykształceniem, które zazwyczaj mają rozbudzone aspiracje i nie zadowolą ich tylko zabezpieczenie podstawowych potrzeb materialnych. Warto zwrócić uwagę, iż w grupach zawodowych najniższym poziomem obaw w tym zakresie cechują się rolnicy indywidualni i robotnicy niewykwalifikowani. Może to wynikać z faktu, iż badani z tych grup przyzwyczajeni są do niezbyt wysokich dochodów i dopasowują swoje potrzeby do możliwości finansowych.

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM (N=775)

Opinie respondentów dotyczące tego, czy przyszła emerytura pochodząca z obowiązkowych składek będzie dla nich wystarczająca czy też nie, wiążą się z ich przewidywaniami co do jej wysokości. Ci, którzy spodziewają się, że emerytura nie będzie im wystarczać, na ogół mają bardziej pesymistyczne przewidywania co do jej wysokości niż badani uważający, że będzie ona dla nich wystarczająca.

Tabela 1

Jaka będzie, Pana(i) zdaniem, wysokość Pana(i) emerytury w stosunku do Pana(i) ostatniej pensji lub ostatniego dochodu z działalności przed przejściem na emeryturę?	Czy uważa Pan(i), że Pana(i) przyszła emerytura z I filaru (ZUS) i II filaru (OFE) będzie dla Pan(i) wystarczająca?			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi
	w procentach			
Ponad 100% ostatniej pensji / dochodu z działalności	1	2	1	0
81% - 100% ostatniej pensji / dochodu z działalności	16	3	4	0
61% - 80% ostatniej pensji / dochodu z działalności	38	20	8	11
41% - 60% ostatniej pensji / dochodu z działalności	16	21	2	0
21% - 40% ostatniej pensji / dochodu z działalności	0	12	3	0
Nie więcej niż 20% ostatniej pensji / dochodu z działalności	1	10	1	0
Trudno powiedzieć	27	31	76	55
Odmowa odpowiedzi	0	1	5	34

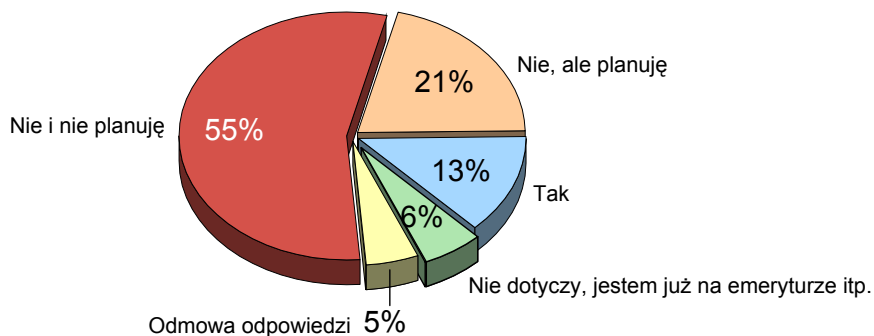
POLACY O DODATKOWYM OSZCZĘDZANIU NA EMERYTURĘ

Sklonność Polaków do dodatkowego oszczędzania na emeryturę jest niewielka. Jedynie 13% osób w wieku produkcyjnym deklaruje, że oszczędza z myślą o emeryturze, a kolejne 21% deklaruje, że obecnie nie oszczędza, ale zamierza to robić. Ponad połowa respondentów będących w wieku produkcyjnym (55%) twierdzi, że nie oszczędza z myślą o wieku emerytalnym i nie zamierza tego robić. Dotyczy to przede wszystkim rolników indywidualnych (78%), rencistów (73%) oraz bezrobotnych (69%) – por. tabele aneksowe.

Sklonność do oszczędzania na przyszłą emeryturę wykazuje związek z wykształceniem badanych – im ono wyższe, tym większy jest odsetek oszczędzających. W grupie osób z wyższym wykształceniem 31% deklaruje, iż obecnie oszczędza z myślą o przyszłej emeryturze, a kolejne 31% – że zamierza to robić. Jeśli chodzi o deklaracje dotyczące planów rozpoczęcia oszczędzania w celu uzupełnienia emerytury, to niemal równie często jak absolwenci wyższych uczelni składają je osoby z wykształceniem średnim (29%).

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM (N=775)

RYS. 3. CZY OSZCZĘDZA PAN(I) DODATKOWO Z MYŚLĄ O EMERYTURZE / CZASIE, GDY BĘDZIE PAN(I) W WIEKU EMERYTALNYM? CHODZI O OSZCZĘDZANIE POZA KRUS, ZUS I OFE (OTWARTYMI FUNDUSZAMI EMERYTALNYMI)

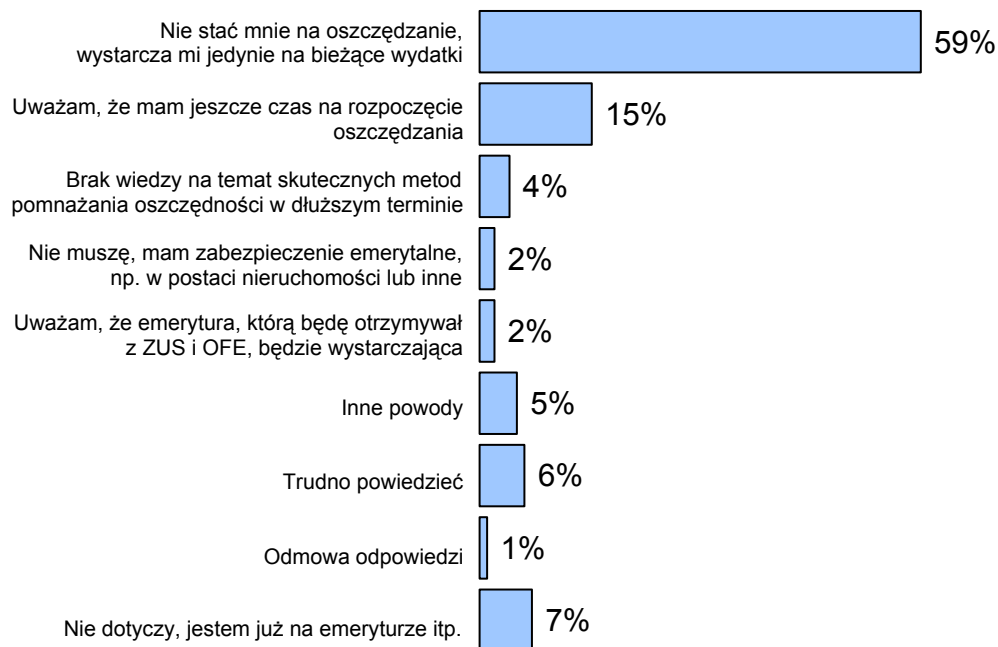

Skłonność respondentów do dodatkowego oszczędzania z myślą o przyszłej emeryturze wiąże się także z ich dochodami. W grupach wyróżnionych ze względu na dochody osobiste wyraźnie większą skłonność do dodatkowego oszczędzania na emeryturę wykazują badani osiągający netto powyżej 2000 zł, natomiast w grupach o wysokości dochodów przypadających na jedną osobę w rodzinie najczęściej oszczędzają ci, których miesięczny dochód netto *per capita* przekracza 1500 zł. Przekłada się to również na związek między skłonnością respondentów do dodatkowego oszczędzania na emeryturę a samooceną warunków materialnych ich gospodarstwa domowego. Prawie jedna czwarta ankietowanych oceniających sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego jako dobrą (23%) deklaruje, że już oszczędza dodatkowo z myślą o emeryturze, a nieco większa grupa (29%) – że planuje to zrobić.

Zaniechanie dodatkowego oszczędzania z myślą o emeryturze wynika w dużej mierze z sytuacji materialnej Polaków. Oprócz opisanych wyżej zależności świadczą o tym także wskazywane powody nieoszczędzania na przyszłą emeryturę. Respondenci będący w wieku produkcyjnym, którzy obecnie nie oszczędzają dodatkowo na emeryturę, poproszeni o podanie najważniejszej przyczyny w zdecydowanej większości (59% z tej grupy) wskazywali, iż nie stać ich na oszczędzanie, wystarcza im jedynie na bieżące wydatki. Wskazywanie tego powodu wykazuje związek z sytuacją materialną ankietowanych – jest tym częstsze, im niższe są ich deklarowane dochody (zarówno *per capita* w gospodarstwie domowym, jak i osobiste) oraz im gorzej oceniają oni warunki materialne swojego gospodarstwa domowego (por. tabele aneksowe).

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM, KTÓRZY NIE OSZCZĘDZAJĄ DODATKOWO NA EMERYTURĘ (N=672)

RYS. 4. DLACZEGO NIE OSZCZĘDZA PAN(I) DODATKOWO NA EMERYTURĘ?
PROSZĘ WSKAZAĆ NAJWAŻNIEJSZĄ PRZYCZYNĘ

Drugim pod względem częstości wskazań powodem tego, że Polacy nie oszczędzają na przyszłą emeryturę, jest przekonanie, że mają jeszcze czas na rozpoczęcie oszczędzania (15%). Opinie takie wyrażają przede wszystkim badani poniżej 35 roku życia, a w szczególności w wieku 18-24 lata, którzy przyczynę tę wskazują najczęściej (35%). Należy podkreślić, iż w tej grupie wiekowej znaczący odsetek stanowią uczniowie i studenci, którzy na ogół nie mają regularnych znaczących dochodów. Ponadto w tej fazie życia ważniejsze od przyszłej emerytury jest np. zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych.

Pozostałe powody niepodjęcia dodatkowego oszczędzania na przyszłą emeryturę były wskazywane zdecydowanie rzadziej. Warto jednak zauważyć, iż wśród badanych prowadzących własną działalność gospodarczą oraz wśród rolników indywidualnych znacząco częściej niż w pozostałych grupach społeczno-demograficznych jako przyczynę niepodjęcia dodatkowego oszczędzania na przyszłą emeryturę wskazywano brak wiedzy o skutecznych metodach pomnażania oszczędności w dłuższym terminie.

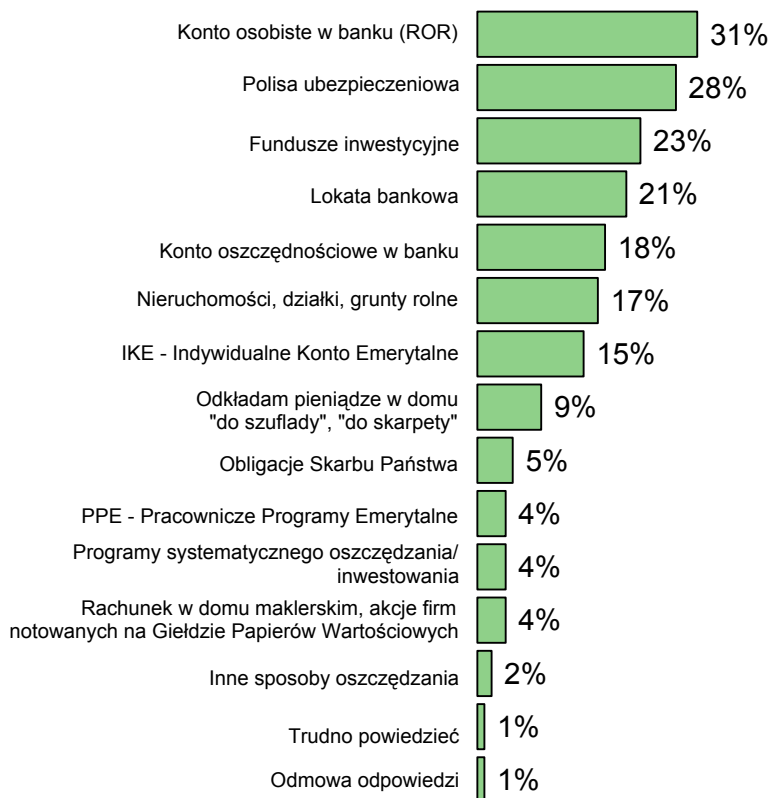
Wśród innych powodów nieoszczędzania dodatkowo na emeryturę wymieniano nieaktywność na rynku pracy wynikającą z kontynuacji nauki.

Wśród 13% badanych w wieku produkcyjnym deklarujących, że obecnie oszczędzają dodatkowo z myślą o przyszłej emeryturze, najpopularniejszą formą oszczędzania jest konto osobiste w banku (ROR). Ten sposób oszczędzania na ogół towarzyszy jednak przynajmniej jednej innej formie dodatkowego oszczędzania na emeryturę. Trochę mniej popularne są polisy ubezpieczeniowe. W funduszach inwestycyjnych oszczędza z myślą o przyszłej emeryturze niespełna jedna czwarta oszczędzających.

Niemal połowa badanych w wieku produkcyjnym deklarujących, że obecnie oszczędza dodatkowo z myślą o przyszłej emeryturze, korzysta tylko z jednej formy oszczędzania. Najczęściej jest to polisa ubezpieczeniowa.

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM, KTÓRZY **OSZCZĘDZAJĄ** DODATKOWO NA EMERYTURĘ
(N=103)

RYS. 5. W JAKI SPOSÓB OSZCZĘDZA PAN(I) NA CZAS, GDY BĘDZIE PAN(I) W WIEKU EMERYTALNYM? Z PODANEJ LISTY PROSZĘ WSKAZAĆ WSZYSTKIE STOSOWANE PRZEZ PANA(IĄ) SPOSOBY OSZCZĘDZANIA

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

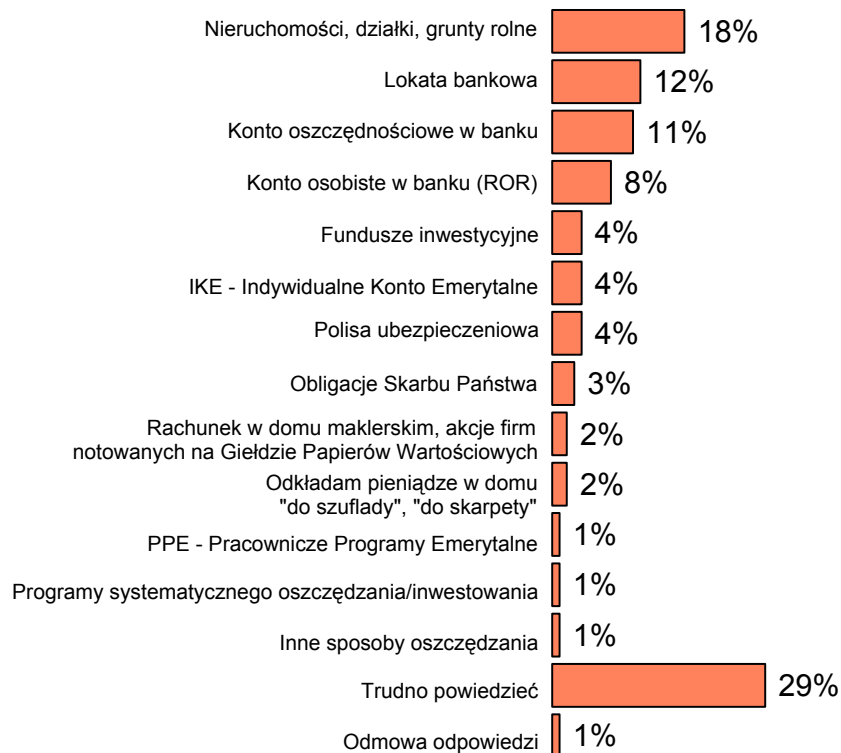
Wśród osób oszczędzających dodatkowo na emeryturę jedynie 15% (N=16) deklaruje posiadanie IKE (Indywidualnego Konta Emerytalnego). Posiadacze IKE stanowią 2%

Polaków będących w wieku produkcyjnym. Prawie połowa z nich deklaruje, iż ma IKE w towarzystwie funduszy inwestycyjnych, a niemal tyle samo – w towarzystwie ubezpieczeniowym³.

NAJLEPSZY SPOSÓB DODATKOWEGO OSZCZĘDZANIA NA EMERYTURĘ

Wszystkich respondentów zapytano o opinie na temat najlepszego sposobu oszczędzania na emeryturę. Znacząca grupa (29%) nie potrafiła wskazać, który ze sposobów oszczędzania jest najlepszy. Pozostali respondenci najczęściej jako najlepszy dodatkowy sposób oszczędzania na emeryturę wskazywali zakup nieruchomości, działek, gruntów rolnych. Z produktów finansowych na pierwszym miejscu pod względem częstości wskazań znalazła się lokata bankowa, a na kolejnym (z niewiele mniejszą liczbą wskazań) – konto oszczędnościowe w banku.

RYS. 6. KTÓRY Z WYMIENIONYCH NA TEJ LIŚCIE SPOSOBÓW OSZCZĘDZANIA WYDAJE SIĘ PANU(I) NAJLEPSZY DO DODATKOWEGO OSZCZĘDZANIA NA EMERYTURĘ? PROSZĘ WSKAZAĆ JEDNĄ ODPOWIEŹ

³ Ponadto jedna osoba zadeklarowała posiadanie IKE w banku, a dwie osoby nie potrafiły bądź nie chciały wskazać instytucji, która prowadzi ich Indywidualne Konto Emerytalne.

Inwestycje w nieruchomości jako najlepsza forma dodatkowego zabezpieczenia finansowego na emeryturę szczególnie często wskazywane są przez badanych w wieku 35-44 lata (por. tabele aneksowe). Taką formę inwestowania preferują głównie osoby legitymujące się wyższym wykształceniem, kadra kierownicza i specjaliści, a także mieszkańcy miast powyżej 500 tys. ludności. Produkty bankowe, czyli lokaty i konta oszczędnościowe są najatrakcyjniejszą formą dodatkowego oszczędzania na emeryturę dla respondentów z miast liczących od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców oraz dla badanych mających od 25 do 34 lat.

Pozostałe produkty finansowe, czyli fundusze inwestycyjne, Indywidualne Konta Emerytalne oraz polisy ubezpieczeniowe wskazywali nieliczni badani (po 4%). Grupy te, choć równoliczne, różnią się wewnątrznie. Fundusze inwestycyjne częściej niż pozostali wskazywali ankietowani z wyższym wykształceniem, uczniowie i studenci oraz badani od 18 do 24 roku życia. Zwolennikami IKE częściej niż inni są respondenci pracujący na własny rachunek poza rolnictwem, a także osoby w wieku 35-44 lata oraz mieszkańcy miast powyżej 500 tys. ludności. Polisy ubezpieczeniowe jako najlepszy sposób dodatkowego oszczędzania na emeryturę częściej niż pozostali wskazywali przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści z wyższym wykształceniem oraz osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek.

OPINIE O INDYWIDUALNYCH KONTACH EMERYTALNYCH

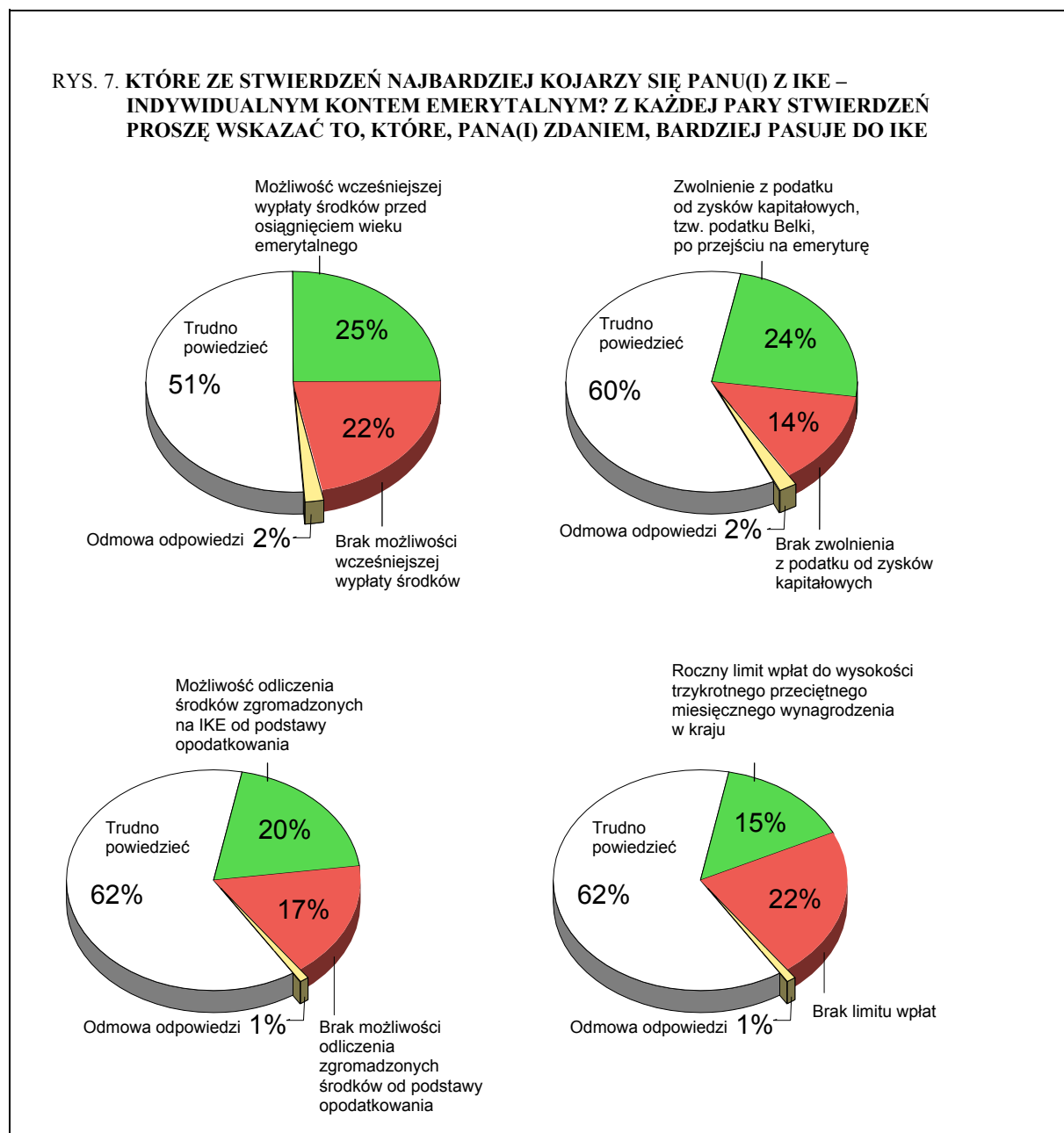
Omówione wyżej wyniki pokazują, iż IKE (Indywidualne Konta Emerytalne) cieszą się niewielką popularnością – nieczęsto są formą dodatkowego oszczędzania na emeryturę, a ponadto nie są postrzegane jako najlepszy sposób takiego oszczędzania.

W dalszej części badania zapytaliśmy wszystkich respondentów o ich wiedzę lub wyobrażenia o IKE. Uzyskane wyniki dowodzą, iż jest to produkt w gruncie rzeczy nieznanym polskiemu społeczeństwu. Świadczą o tym bardzo wysokie odsetki braku odpowiedzi w stosunku do poszczególnych cech charakteryzujących IKE, a także przewaga odpowiedzi nieprawidłowych w odniesieniu do możliwości odliczania środków zgromadzonych w IKE od podstawy opodatkowania oraz rocznego limitu wpłat. Warto też zauważyć znaczący odsetek badanych, którzy wskazali, że IKE cechuje brak zwolnienia z podatku od zysków kapitałowych, tzw. podatku Belki, oraz to, że wśród osób wskazujących cechy pasujące do

IKE w przypadku możliwości wcześniejszej wypłaty środków niemal tyle samo jest tych, które udzieliły odpowiedzi prawidłowych co nieprawidłowych.

Niewiedza o Indywidualnych Kontach Emerytalnych jest powszechna we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Stosunkowo najwyższym poziomem wiedzy w tym zakresie charakteryzują się osoby do 54 roku życia, a szczególności w wieku 35-44 lata (por. tabele aneksowe).

RYS. 7. KTÓRE ZE STWIERDZEŃ NAJBARDZIEJ KOJARZY SIĘ PANU(I) Z IKE – INDYWIDUALNYM KONTEM EMERYTALNYM? Z KAŻDEJ PARY STWIERDZEŃ PROSZĘ WSKAZAĆ TO, KTÓRE, PANA(I) ZDANIEM, BARDZIEJ PASUJE DO IKE

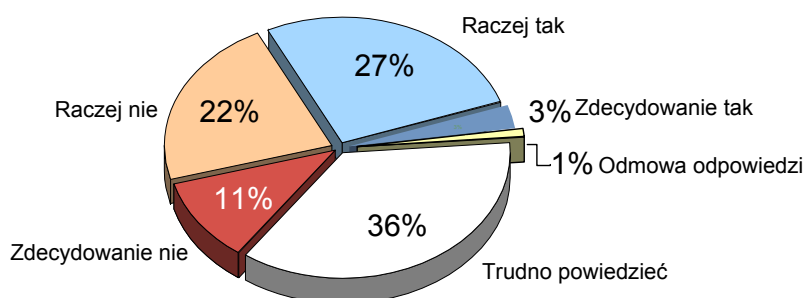

Wszystkim respondentom przedstawiono krótką charakterystykę produktu, jakim jest Indywidualne Konto Emerytalne, i poproszono o jego ocenę w odniesieniu do własnej sytuacji.

RYS. 8. IKE - INDYWIDUALNE KONTA EMERYTALNE – TO SPECJALNE KONTA W RAMACH III FILARU EMERYTALNEGO, SŁUŻĄCE GROMADZENIU DODATKOWYCH OSZCZĘDNOŚCI NA EMERYTURĘ. CHARAKTERYZUJĄ SIĘ ONE NASTĘPUJĄCYMI CECHAMI:

- **MOŻLIWOŚĆ ZAŁOŻENIA W DOWOLNEJ INSTYTUCJI FINANSOWEJ, NP. W BANKU, TOWARZYSTWIE FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH, FIRMIE UBEZPIECZENIOWEJ, DOMU MAKLERSKIM**
- **DOWOLNA WYSOKOŚĆ I CZĘSTOTLIWOŚĆ WPLACANYCH KWOT, JEDNAK W CIĄGU ROKU MOŻNA WPLACIĆ DO WYSOKOŚCI TRZYKROTNEGO PROGNOZOWANEGO ŚREDNIEGO MIESIĘCZNEGO WYNAGRODZENIA NA DANY ROK (W 2010 ROKU JEST TO 9579 ZŁ)**
- **OBOWIĄZEK WYPŁATY ŚRODKÓW PO OSIĄGNIĘCIU WIEKU EMERYTALNEGO PRZEZ POSIADACZA KONTA**
- **ZWOLNIENIE Z PODATKU OD ZYSKÓW KAPITAŁOWYCH, TZW. PODATKU BELKI, PRZY WYPŁACIE PO PRZEJŚCIU NA EMERYTURĘ**
- **MOŻLIWOŚĆ CZĘŚCIOWEJ WYPŁATY ŚRODKÓW PRZED OSIĄGNIĘCIEM WIEKU EMERYTALNEGO (W TAKIEJ SYTUACJI BRAK MOŻLIWOŚCI ZWOLNIENIA Z PODATKU OD ZYSKÓW KAPITAŁOWYCH)**
- **BRAK MOŻLIWOŚCI ODLICZENIA ŚRODKÓW Z IKE OD PODSTAWY OPODATKOWANIA.**

CZY IKE (INDYWIDUALNE KONTO EMERYTALNE) W OPISANEJ POSTACI JEST DLA PANA(I) ATRAKCYJNYM PRODUKTEM CZY TEŻ NIE?

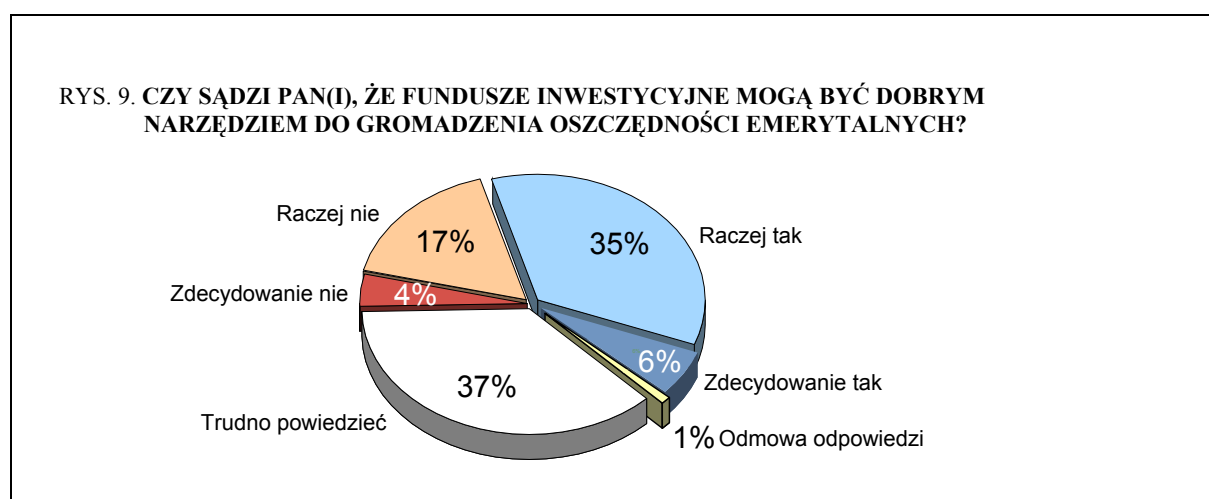

Spoleczne opinie na temat atrakcyjności IKE (Indywidualnego Konta Emerytalnego) są podzielone. Ponad jedna trzecia ogółu dorosłych Polaków (36%) nie potrafiła ocenić tak scharakteryzowanego produktu, natomiast pozostali nieco częściej uznawali go za nieatrakcyjny (33%) niż atrakcyjny (30%), przy czym silniejszy był stopień odrzucenia (zdecydowanie nie – 11%) niż akceptacji (zdecydowanie tak – 3%).

Grupy społeczne, dla których IKE scharakteryzowane w sposób przedstawiony na rysunku jest najbardziej atrakcyjne, to respondenci do 35 roku życia, mieszkańcy miast powyżej 500 tys. ludności oraz badani o najwyższym statusie materialnym (por. tabele aneksowe).

OPINIE O FUNDUSZACH INWESTYCYJNYCH

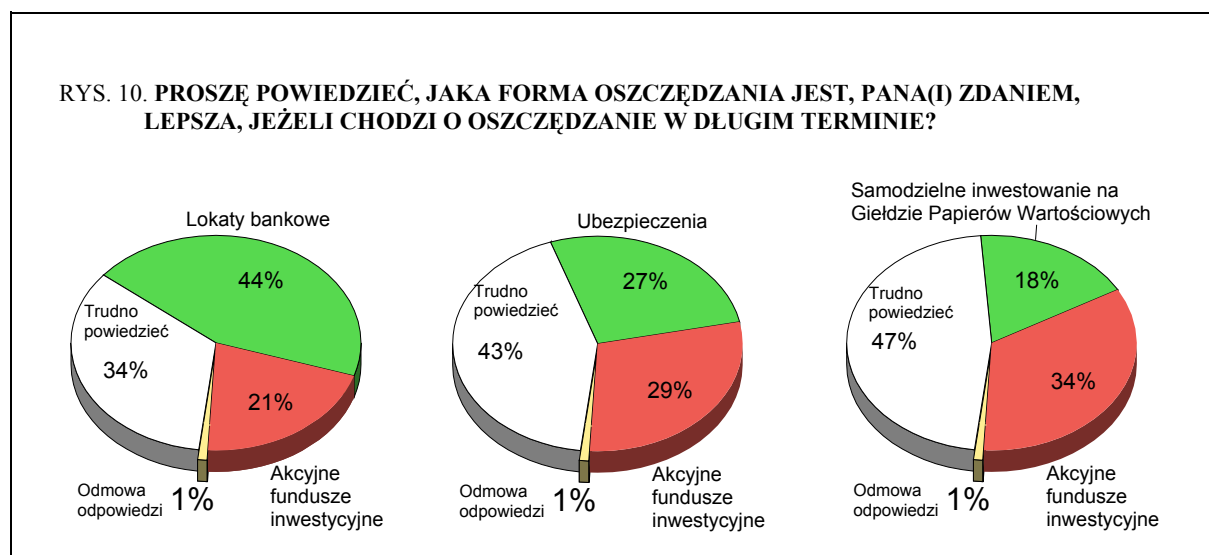
Wyniki omawianego badania pokazują, że fundusze inwestycyjne są trzecim pod względem popularności sposobem dodatkowego oszczędzania na emeryturę, jednocześnie 37% ogółu dorosłych Polaków nie potrafi ocenić, czy fundusz inwestycyjny może być dobrym narzędziem do gromadzenia oszczędności emerytalnych czy też nie. Wśród osób, które mają wyrobioną opinię w tej kwestii, przeważa pogląd, iż jest to dobry sposób gromadzenia dodatkowych środków na emeryturę (41%). Trzeba jednak zaznaczyć, że częstsze są opinie umiarkowanie pozytywne („raczej tak”). Największymi entuzjastami w tym względzie są osoby, które nie ukończyły 35 roku życia, a także kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem. Opiniom, że fundusze inwestycyjne mogą być dobrym sposobem gromadzenia oszczędności emerytalnych, sprzyja też wysoki status materialny badanych, wyrażający się zarówno poziomem ich dochodów (*per capita* oraz osobistych), jak i samooceną warunków materialnych gospodarstwa domowego (por. tabele aneksowe).

Wszystkich respondentów poproszono również o ocenę akcyjnych funduszy inwestycyjnych na tle innych sposobów oszczędzania lub inwestowania, przy założeniu, że

chodzi o oszczędzanie w długim terminie. Niezbyt duża popularność tej formy inwestowania wpłynęła zapewne na dość duży odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Jest on tym większy, im mniej popularne są sposoby oszczędzania/inwestowania, z którymi respondenci porównywali akcyjne fundusze inwestycyjne.

Wyniki badania pokazują, iż respondenci potrafiący zająć stanowisko w tej kwestii postrzegają fundusze inwestycyjne jako gorszą niż lokaty bankowe formę długoterminowego oszczędzania. W perspektywie długookresowej inwestowanie w akcyjne fundusze inwestycyjne ma natomiast – zdaniem większości osób mających wyrobioną opinię w tej sprawie – zdecydowaną przewagę nad samodzielnym inwestowaniem na Giełdzie Papierów Wartościowych. W przypadku porównania akcyjnych funduszy inwestycyjnych z ubezpieczeniami opinie respondentów są podzielone, z niewielką przewagą zwolenników funduszy.

Postrzeganie długoterminowego oszczędzania w akcyjnych funduszach inwestycyjnych na tle gromadzenia oszczędności na lokatach bankowych wiąże się z poziomem wykształcenia badanych i ich pozycją zawodową (por. tabele aneksowe). Wśród kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym wykształceniem, średniego personelu i techników oraz pracowników administracyjno-biurowych przeważają osoby, które sądzą, że w długim terminie akcyjne fundusze inwestycyjne są nie tylko lepszą formą oszczędzania niż ubezpieczenia oraz samodzielne inwestowanie na Giełdzie Papierów Wartościowych, ale także lepszą niż lokaty bankowe. Odsetek zwolenników akcyjnych funduszy inwestycyjnych rośnie wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia badanych. Warto podkreślić, że – mimo

generalnej przewagi zwolenników lokat nad zwolennikami funduszy akcyjnych – wśród respondentów z wyższym wykształceniem tyle samo jest uważających, że lepszą formą oszczędzania w długim terminie są akcyjne fundusze inwestycyjne, co preferujących lokaty bankowe.

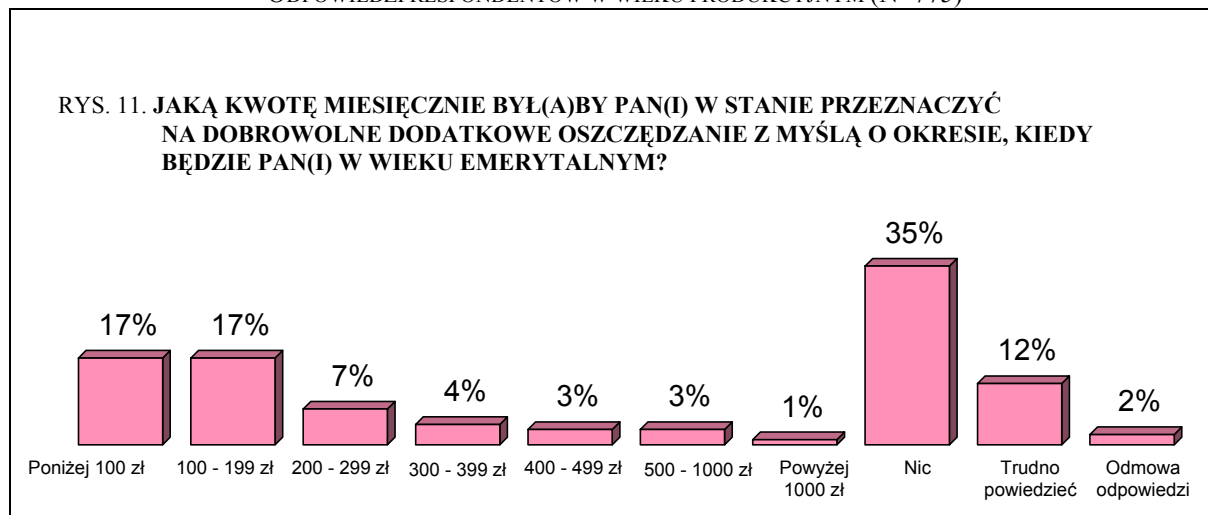
Wyniki badania pokazują, że respondenci osiągający miesięczne dochody netto powyżej 2000 zł oceniają akcyjne fundusze inwestycyjne – w kontekście długoterminowego oszczędzania – lepiej niż lokaty bankowe, polisy ubezpieczeniowe oraz samodzielne inwestowanie na GPW.

W przypadku porównania akcyjnych funduszy inwestycyjnych z ubezpieczeniami znaczenie ma wiek badanych. Osoby, które nie przekroczyły 54 roku życia (w szczególności dotyczy to mających 18-24 lata), częściej wskazują, iż akcyjne fundusze inwestycyjne są w długim terminie lepszą formą oszczędzania niż ubezpieczenia, natomiast badani w wieku 65 lat i starsi częściej wskazują w tym kontekście na ubezpieczenia.

ILE POLACY SKŁONNI BYLIBY PRZEZNACZYĆ NA DODATKOWE OSZCZĘDZANIE NA EMERYTURĘ

Osoby w wieku produkcyjnym zapytaliśmy, jaką kwotę miesięcznie byłyby w stanie przeznaczyć na dodatkowe oszczędzanie z myślą o okresie, kiedy będą w wieku emerytalnym. Ponad jedna trzecia ankietowanych zadeklarowała, że nie jest w stanie przeznaczyć na ten cel żadnych środków. Wyniki badania pokazują, iż deklaracje te są silnie związane z poziomem zamożności respondentów – na ogół składają je osoby o niskich dochodach i źle oceniające sytuację materialną swoich gospodarstw domowych (por. tabele aneksowe). Szczególnie często żadnych kwot na dodatkowe oszczędzanie na emeryturę nie mogą przeznaczyć renciści, bezrobotni oraz rolnicy. W grupach wyróżnionych ze względu na wiek odsetek takich deklaracji jest najwyższy wśród osób powyżej 44 roku życia.

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM (N=775)

Skłonność do dodatkowego oszczędzania rośnie wraz z wykształceniem badanych oraz poziomem ich zamożności mierzonym zarówno deklarowanymi dochodami (osobistymi oraz *per capita*), jak i samooceną warunków materialnych gospodarstwa domowego.

Ci, którzy są skłonni dodatkowo oszczędzać na emeryturę, na ogół deklarują, iż miesięcznie mogą przeznaczyć na ten cel poniżej 200 zł. Najbardziej skłonni do dobrowolnego oszczędzania z myślą o okresie pobierania emerytury są badani w wieku 25-34 lata. Osoby z tej grupy wiekowej nie tylko częściej deklarują, że mogłyby przeznaczyć co miesiąc jakąś kwotę na takie oszczędności, ale też częściej niż pozostali twierdzą, że mogłyby odkładać wyższe kwoty. W grupach zawodowych największe możliwości w tym względzie mają przedstawiciele kadry kierowniczej, specjaliści z wyższym wykształceniem, a także średni personel i technicy.

PREFEROWANE ŹRÓDŁA INFORMACJI O MOŻLIWOŚCIACH DODATKOWEGO OSZCZĘDZANIA Z MYŚLĄ O EMERYTURZE

Jedną z przyczyn niegromadzenia przez Polaków dodatkowych oszczędności z myślą o emeryturze jest brak wiedzy o możliwych sposobach takiego oszczędzania. Respondenci będący w wieku produkcyjnym zapytani, skąd chcieliby czerpać wiadomości na ten temat, najczęściej wskazywali telewizję. Na drugim miejscu pod względem częstości wskazań znalazł się internet. Znacznie mniejsze grupy badanych chciałyby uzyskiwać wiedzę w tym zakresie z gazet lub ulotek i broszur. Nieliczni wskazywali w tym kontekście na kursy, szkolenia lub audycje radiowe. Inne wymieniane przez badanych źródła to przede wszystkim profesjonalni doradcy, a także – rzadziej – znajomi i krewni.

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM (N=775)

RYS. 12. SKĄD CHCIAŁ(A)BY PAN(I) CZERPAĆ WIEDZĘ NA TEMAT MOŻLIWOŚCI OSZCZĘDZANIA Z MYŚLĄ O EMERYTURZE / CZASIE, GDY BĘDZIE PAN(I) W WIEKU EMERYTALNYM?

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Wyniki badania pokazują, że na preferencje dotyczące źródeł informacji na temat możliwości dodatkowego oszczędzania z myślą o emeryturze wpływa wiek (por. tabele aneksowe). Wśród badanych w wieku 18-34 lata najbardziej preferowanym źródłem informacji o możliwościach dodatkowego oszczędzania na emeryturę jest internet. Respondenci mający przynajmniej 35 lat najczęściej w tym kontekście wskazywali telewizję. Na preferencje w tym względzie wpływa także poziom wykształcenia respondentów. Internet jest najczęściej wskazywanym źródłem informacji wśród badanych z wykształceniem co najmniej średnim. Natomiast osoby z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym najczęściej wskazywały w tym kontekście telewizję.

Niemal jedna piąta respondentów w wieku produkcyjnym twierdzi, że nie potrzebuje dodatkowej wiedzy na ten temat. Deklaracje takie najczęściej składali badani mający od 55 do 64 lat.

Mimo iż aktywni zawodowo Polacy w większości są przekonani, że ich przyszła emerytura będzie znacząco niższa od uzyskiwanych obecnie dochodów oraz że nie będzie ona wystarczająca, w większości nie podejmują dodatkowego oszczędzania z myślą o wieku emerytalnym. Główną tego przyczyną jest ich sytuacja materialna, a w związku z tym brak nadwyżek finansowych, które można byłoby przeznaczyć na ten cel. Jednak, jak pokazuje badanie, deklarowane niskie dochody nie zawsze idą w parze z rzeczywistym brakiem możliwości odłożenia chociażby kilkudziesięciu (lub nawet kilkuset) złotych miesięcznie. Znajduje to potwierdzenie w odpowiedziach badanych. Połowa respondentów w wieku produkcyjnym deklaruje możliwość odkładania miesięcznie pewnej kwoty (jedna trzecia jest skłonna przeznaczać regularnie na dodatkowe oszczędzanie na przyszłą emeryturę mniej niż 200 zł, a niemal jedna piąta nawet powyżej 200 zł). W tej grupie są również osoby, które jako główny powód nieoszczędzania podawały brak środków. Skąd taka rozbieżność? Przyczyna tkwi być może w sposobie gospodarowania własnym budżetem, w którym mimo ograniczeń możliwe byłoby wygosparowanie dodatkowych oszczędności.

Szczególną uwagę zwraca duży odsetek respondentów, którzy nie potrafią ocenić wysokości swojej przyszłej emerytury, nie mają zdania na temat najlepszego sposobu oszczędzania, nie mają również żadnych skojarzeń z IKE albo kojarzą je błędnie, a w związku z tym nie są w stanie ocenić, czy cechy produktu, jakim jest IKE, czynią go atrakcyjnym. Świadczy to o bardzo niskiej wiedzy i świadomości ekonomicznej polskiego społeczeństwa.

Wprawdzie ponad połowa Polaków w wieku produkcyjnym (55%) nie oszczędza i nie zamierza oszczędzać dodatkowo na emeryturę, jednak co ósmy (13%) stara się dbać o swoją przyszłość i odkłada dodatkowe środki na emeryturę. Wśród oszczędzających 23% zaufało funduszom inwestycyjnym i powierzyło im swoje pieniądze, a 15% wybrało Indywidualne Konta Emerytalne, z czego połowa to IKE z funduszami inwestycyjnymi. Można stąd wnioskować, że obecnie do funduszy trafia co czwarta złotówka przeznaczona na dodatkową emeryturę. Biorąc pod uwagę fakt, że 41% Polaków uważa, iż fundusze inwestycyjne są dobrym narzędziem do gromadzenia oszczędności emerytalnych, a jednocześnie jedna piąta ma zamiar dodatkowo oszczędzać z myślą o emeryturze, można

założyć, że środków tych będzie przybywać. Zwłaszcza że na ścieżkę zawodową powoli wkraczają ludzie młodzi, którzy postrzegają fundusze jako atrakcyjne i jedno z najlepszych dla nich sposobów oszczędzania. To pokazuje, że w polskim społeczeństwie potrzebna jest zmiana pokoleniowa, aby widoczne były pożądane pozytywne efekty reformy emerytalnej. Osoby młode bardziej rozumieją potrzebę dodatkowego oszczędzania i częściej są skłonne po podjęciu pracy zawodowej rzeczywiście gromadzić dodatkowy kapitał, wybierając takie produkty, które w długim okresie mogą im przynieść satysfakcjonujące zyski. Wynika to również z faktu, że lepiej znają współczesne mechanizmy rynku finansowego, poznają je dużo wcześniej niż starsi respondenci, których młodość przypadła na czas przed przemianami gospodarczymi i powstaniem rynku kapitałowego w Polsce.

Opracowała
Barbara BADORA

A N E K S

Tabela 1

		Jaka będzie, Pana(i) zdaniem, wysokość Pana(i) emerytury w stosunku do Pana(i) ostatniej pensji lub ostatniego dochodu z działalności przed przejściem na emeryturę?									Liczba osób
		Ponad 100% ostatniej pensji / dochodu z działalności	81% - 100% ostatniej pensji / dochodu z działalności	61% - 80% ostatniej pensji / dochodu z działalności	41% - 60% ostatniej pensji / dochodu z działalności	21% - 40% ostatniej pensji / dochodu z działalności	Nie więcej niż 20% ostatniej pensji / dochodu z działalności	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	Nie dotyczy, jestem już na emeryturze, w ogóle nie będę otrzymywać emerytury itp.	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		2	4	18	16	9	7	36	2	6	775
Płeć	Mężczyźni	2	4	19	16	9	7	33	2	7	411
	Kobiety	1	4	16	16	9	6	40	2	6	364
Wiek	18-24 lata	1	2	8	10	11	5	52	4	6	133
	25-34	0	5	18	19	7	7	41	2		191
	35-44	3	1	22	21	10	10	29	0	4	160
	45-54	2	6	19	19	12	4	30	1	7	150
	55-64	2	6	19	11	5	7	30	2	18	141
Miejsce zamieszkania	Wieś	2	1	14	14	10	6	45	1	7	286
	Miasto do 20 tys.	3	6	20	15	9	4	36	1	4	102
	20-100 tys.	1	7	26	12	3	6	38	2	5	150
	101-500 tys.	1	5	13	23	11	11	26	4	6	139
	501 tys. i więcej mieszk.		3	21	23	13	8	24		9	98
Wykształcenie	Podstawowe	2	2	11	12	8	3	51	3	8	132
	Zasadnicze zawodowe	2	4	13	16	9	9	38	0	8	226
	Średnie	1	6	20	17	8	8	33	3	6	288
	Wyższe	1	2	27	21	13	6	26	1	3	129
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	2	3	32	24	12	4	24			80
	Średni personel, technicy		7	25	30	16	10	13			32
	Pracownicy adm.-biurowi	1	4	28	32	6	5	19	1	4	60
	Pracownicy usług		3	15	16	13	7	44	1	1	72
	Robotnicy wykwalifikowani	3	8	24	18	10	4	30	1	1	110
	Robotnicy niewykwalifik.			25	12	9	4	44	2	5	47
	Rolnicy	5		3	11	3	8	63		6	39
Pracujący na własny rach.		3	19	20	9	17	26		7	41	
Bierni zawodowo	Renciści	1		6	13	2	4	52	3	18	60
	Emeryci	3	16	22	7		8	17		28	34
	Uczniowie i studenci	1	1	4	13	9	3	53	7	9	77
	Bezrobotni	1	3	14	9	14	12	39	2	5	85
	Gospodynie domowe i inni		7	12	3	5	14	38	2	18	38

Tabela 1 (cd.)

		Jaka będzie, Pana(i) zdaniem, wysokość Pana(i) emerytury w stosunku do Pana(i) ostatniej pensji lub ostatniego dochodu z działalności przed przejściem na emeryturę?									Liczba osób
		Ponad 100% ostatniej pensji / dochodu z działalności	81% - 100% ostatniej pensji / dochodu z działalności	61% - 80% ostatniej pensji / dochodu z działalności	41% - 60% ostatniej pensji / dochodu z działalności	21% - 40% ostatniej pensji / dochodu z działalności	Nie więcej niż 20% ostatniej pensji / dochodu z działalności	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	Nie dotyczy, jestem już na emeryturze, w ogóle nie będę otrzymywać emerytury itp.	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	1	4	33	23	8	2	26	1	2	132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	4	4	19	19	10	5	35	1	2	80
	sekt. prywat. poza rolnict.	1	5	19	23	11	9	30	0	1	222
	prywatnym gosp. rolnym	4		5	7	5	7	61		10	44
Dochody osobiste	Brak dochodów	1	4	9	11	10	9	44	4	9	137
	Do 750 zł	1	1	14	11	5	9	46	3	10	98
	Od 751 do 1000 zł	2	3	15	14	16	5	36	3	7	60
	Od 1001 do 1450 zł	2	5	22	15	6	7	35	1	6	97
	Od 1451 do 2000 zł	2	7	26	21	9	6	23	2	4	127
	Powyżej 2000 zł		7	31	28	12	5	14		4	121
	Trudno powiedzieć	8	3	2		2	8	74		3	36
	Odmowa odpowiedzi	1		10	19	9	5	49	1	6	100
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł		4	11	19	8	9	42	1	7	169
	501-750	2	6	21	12	9	3	36	3	7	100
	751-1000	2	6	31	11	10	3	23	5	7	101
	1001-1500	1	6	26	17	9	7	25	1	9	85
	Powyżej 1500 zł		4	27	27	9	11	18		4	108
Ocena własnych war. mater.	Złe	1	2	14	15	4	11	40	1	12	144
	Średnie	2	6	17	12	10	7	38	3	5	317
	Dobre	1	3	20	21	10	5	32	2	5	315
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	2	2	21	20	16	6	16	5	12	37
	Raz w tygodniu	1	4	20	14	9	5	39	2	6	353
	1-2 razy w miesiącu	2	2	18	13	9	9	38	1	7	121
	Kilka razy w roku	1	3	13	26	8	7	35	1	5	165
	W ogóle nie uczestniczy	2	8	15	12	8	11	34	3	7	99
Poglądy polityczne	Lewica	3	6	20	21	11	5	26		8	96
	Centrum	1	5	21	15	8	8	36	1	4	268
	Prawica	2	4	20	19	11	8	25	2	8	241
	Trudno powiedzieć	1	2	8	11	5	5	57	3	6	170

Tabela 2

		Czy uważa Pan(i), że Pana(i) przyszła emerytura z I filaru (ZUS) i II filaru (OFE) będzie dla Pana(i) wystarczająca?						Liczba osób	
		Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi		Nie dotyczy, jestem już na emeryturze, w ogóle nie będę otrzymywać emerytury itp.
		%	%	%	%	%	%		%
Ogółem		1	7	33	37	16	1	6	775
Płeć	Mężczyźni	1	7	33	37	14	1	7	411
	Kobiety	0	7	32	37	17	1	6	364
Wiek	18-24 lata		8	26	25	34	1	6	133
	25-34	1	7	42	35	15	1		191
	35-44	0	9	35	41	10	0	4	160
	45-54	1	5	29	47	10	1	7	150
	55-64	1	6	28	35	11	2	18	141
Miejsce zamieszkania	Wieś	1	7	30	31	22	1	7	286
	Miasto do 20 tys.	1	9	40	37	8	1	4	102
	20-100 tys.		7	33	39	16		5	150
	101-500 tys.		8	31	43	11	2	6	139
	501 tys. i więcej mieszk.		5	36	41	10		9	98
Wykształcenie	Podstawowe	2	6	29	27	27	1	8	132
	Zasadnicze zawodowe	1	6	29	40	15	1	8	226
	Średnie	0	7	37	36	13	1	6	288
	Wyższe		10	34	42	10		3	129
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.		11	30	46	13			80
	Średni personel, technicy			68	28	3			32
	Pracownicy adm.-biurowi		9	35	43	9		4	60
	Pracownicy usług		2	44	36	17		1	72
	Robotnicy wykwalifikowani	2	13	38	33	11	1	1	110
	Robotnicy niewykwalifik.	3	11	29	40	12		5	47
	Rolnicy		5	26	36	24	2	6	39
Pracujący na własny rach.		6	31	50	6		7	41	
Bierni zawodowo	Renciści		1	31	38	10	2	18	60
	Emeryci		5	14	32	16	5	28	34
	Uczniowie i studenci			12	21	16	41	1	77
	Bezrobotni	1		31	47	16		5	85
	Gospodynie domowe i inni		10	25	32	11	4	18	38
Pracuje w:	inst. państw., publicznej		15	41	34	8		2	132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa		6	34	38	19	2	2	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	1	6	40	41	11		1	222
	prywatnym gosp. rolnym		6	19	41	22	2	10	44
Dochody osobiste	Brak dochodów		7	26	30	27	1	9	137
	Do 750 zł	2	3	29	43	12	2	10	98
	Od 751 do 1000 zł	2	5	19	54	14		7	60
	Od 1001 do 1450 zł		9	36	33	13	2	6	97
	Od 1451 do 2000 zł		10	43	37	6		4	127
	Powyżej 2000 zł		13	41	36	6		4	121
	Trudno powiedzieć		3	15	26	53		3	36
Odmowa odpowiedzi	1	2	34	38	17	2	6	100	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	1	7	24	47	13	2	7	169
	501-750		14	33	31	14	1	7	100
	751-1000	1	8	40	37	7	1	7	101
	1001-1500		6	41	32	12	1	9	85
	Powyżej 1500 zł		12	37	41	8		4	108
Ocena własnych war. mater.	Złe	2	4	17	50	15		12	144
	Średnie		4	38	34	17	2	5	317
	Dobre	0	12	34	34	14	0	5	315
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		9	31	27	18	2	12	37
	Raz w tygodniu	1	10	32	31	19	1	6	353
	1-2 razy w miesiącu		3	38	38	11	2	7	121
	Kilka razy w roku		4	31	46	15		5	165
	W ogóle nie uczestniczy		7	34	43	7	2	7	99
Poglądy polityczne	Lewica		10	30	39	12		8	96
	Centrum	1	10	34	37	14	1	4	268
	Prawica	0	6	35	37	11	2	8	241
	Trudno powiedzieć	1	3	29	34	26	1	6	170

Tabela 3

		Czy oszczędza Pan(i) dodatkowo z myślą o emeryturze / czasie, gdy będzie Pan(i) w wieku emerytalnym? Chodzi o oszczędzanie poza KRUS, ZUS i OFE (otwartymi funduszami emerytalnymi)					Liczba osób
		Tak	Nie, ale planuję	Nie i nie planuję	Odmowa odpowiedzi	Nie dotyczy, jestem już na emeryturze itp.	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		13	21	55	4	6	775
Płeć	Mężczyźni	14	22	54	4	7	411
	Kobiety	13	21	56	4	6	364
Wiek	18-24 lata	4	40	40	10	6	133
	25-34	15	34	47	5		191
	35-44	23	17	55	1	4	160
	45-54	14	6	69	3	7	150
	55-64	8	8	64	2	18	141
Miejsce zamieszkania	Wieś	9	17	62	4	7	286
	Miasto do 20 tys.	7	24	60	4	4	102
	20-100 tys.	15	17	59	4	5	150
	101-500 tys.	10	29	48	7	6	139
	501 tys. i więcej mieszk.	33	27	31	1	9	98
Wykształcenie	Podstawowe	6	17	62	6	8	132
	Zasadnicze zawodowe	9	9	69	4	8	226
	Średnie	12	29	49	4	6	288
	Wyższe	31	31	33	2	3	129
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	40	26	31	4		80
	Średni personel, technicy	23	39	35	3		32
	Pracownicy adm.-biurowi	15	27	54		4	60
	Pracownicy usług	16	27	53	2	1	72
	Robotnicy wykwalifikowani	9	20	66	3	1	110
	Robotnicy niewykwalifik.	10	10	66	9	5	47
	Rolnicy	13	3	78		6	39
Pracujący na własny rach.	27	35	32		7	41	
Bierni zawodowo	Renciści	4	3	73	2	18	60
	Emeryci		12	58	2	28	34
	Uczniowie i studenci	3	41	32	15	9	77
	Bezrobotni	4	17	69	5	5	85
	Gospodynie domowe i inni	10	10	60	2	18	38
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	19	21	56	2	2	132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	20	27	46	5	2	80
	sekt. prywat. poza rolnict.	21	28	47	2	1	222
	prywatnym gosp. rolnym	12	7	71		10	44
Dochody osobiste	Brak dochodów	3	24	55	9	9	137
	Do 750 zł	7	15	63	4	10	98
	Od 751 do 1000 zł	1	13	77	2	7	60
	Od 1001 do 1450 zł	16	8	68	2	6	97
	Od 1451 do 2000 zł	13	31	51	1	4	127
	Powyżej 2000 zł	36	25	34	1	4	121
	Trudno powiedzieć	9	24	52	12	3	36
Odmowa odpowiedzi	12	26	51	4	6	100	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	4	15	71	3	7	169
	501-750	7	23	58	5	7	100
	751-1000	15	22	54	2	7	101
	1001-1500	18	18	52	3	9	85
	Powyżej 1500 zł	35	28	32	2	4	108
Ocena własnych war. mater.	Złe	1	10	72	5	12	144
	Średnie	9	19	62	4	5	317
	Dobre	23	29	39	4	5	315
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	18	13	46	11	12	37
	Raz w tygodniu	14	21	54	5	6	353
	1-2 razy w miesiącu	8	18	62	5	7	121
	Kilka razy w roku	14	21	57	2	5	165
	W ogóle nie uczestniczy	13	31	47	2	7	99
Poglądy polityczne	Lewica	24	18	44	5	8	96
	Centrum	13	25	57	0	4	268
	Prawica	16	17	56	4	8	241
	Trudno powiedzieć	3	24	56	10	6	170

Tabela 4

		Dlaczego nie oszczędza Pan(i) dodatkowo na emeryturę? Proszę wskazać najważniejszą przyczynę.								Liczba osób	
		Brak wiedzy na temat skutecznych metod pomnażania oszczędności w dłuższym terminie	Nie muszę, mam zabezpieczenie emerytalne, np. w postaci nieruchomości lub inne	Uważam, że emerytura, którą będę otrzymywał z ZUS i OFE, będzie wystarczająca	Uważam, że mam jeszcze czas na rozpoczęcie oszczędzania	Nie stać mnie na oszczędzanie, wystarcza mi jedynie na bieżące wydatki	Inne powody	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi		Nie dotyczy, jestem już na emeryturze itp.
		%	%	%	%	%	%	%	%		
Ogółem		4	2	2	15	59	5	6	1	7	672
Płeć	Mężczyźni	4	1	3	15	56	6	6	1	8	354
	Kobiety	3	2	0	15	63	4	5	1	7	318
Wiek	18-24 lata	3	3		35	32	12	6	2	6	128
	25-34	3		1	28	57	5	6			162
	35-44	5	0	2	5	74	1	7	1	5	123
	45-54	3	4	3	2	76	1	2	1	8	129
	55-64	4	1	3	2	58	5	7	1	19	130
Miejsce zamieszkania	Wieś	4	2	1	14	62	4	7	0	8	259
	Miasto do 20 tys.	2	1	3	14	67	2	5		5	94
	20-100 tys.	6	1	2	14	59	6	5	1	5	128
	101-500 tys.	1	2	2	18	57	4	5	3	7	125
	501 tys. i więcej mieszk.	3	3	3	17	43	12	4	2	13	66
Wykształcenie	Podstawowe	3	1	1	13	57	10	5	2	9	124
	Zasadnicze zawodowe	5	2	3	5	68	2	5	1	9	206
	Średnie	4	1	2	20	58	4	4	1	7	253
	Wyższe	2	1	1	27	48	7	11		4	89
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	1			33	42	8	15			48
	Średni personel, technicy	3		3	24	66		4			25
	Pracownicy adm.-biurowi	7		1	11	70	5	2		4	51
	Pracownicy usług	1	3		18	72		3	1	1	60
	Robotnicy wykwalifikowani	2	1	9	13	64	1	7	1	1	100
	Robotnicy niewykwalifik.	3	4		7	75	1	2	2	5	42
	Rolnicy	8	2			71		12			34
Pracujący na własny rach.	10	8		10	53	4	7		9	30	
Bierni zawodowo	Renciści	1		1	4	68	3	3	2	19	57
	Emeryci	6	2	3		40	12	6	2	28	34
	Uczniowie i studenci	2	2		38	20	19	8	3	9	74
	Bezrobotni	5			11	73	1	3	1	5	81
	Gospodynie domowe i inni	4	2		11	55	6	2		20	34

Tabela 4 (cd.)

		Dlaczego nie oszczędza Pan(i) dodatkowo na emeryturę? Proszę wskazać najważniejszą przyczynę.									Liczba osób
		Brak wiedzy na temat skutecznych metod pomnażania oszczędności w dłuższym terminie	Nie muszę, mam zabezpieczenie emerytalne, np. w postaci nieruchomości lub inne	Uważam, że emerytura, którą będę otrzymywał z ZUS i OFE, będzie wystarczająca	Uważam, że mam jeszcze czas na rozpoczęcie oszczędzania	Nie stać mnie na oszczędzanie, wystarcza mi jedynie na bieżące wydatki	Inne powody	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	Nie dotyczy, jestem już na emeryturze itp.	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	1	2	6	15	63	3	7	2	107	
	spółce właścicieli prywatnych i państwa		1	3	14	67	4	6	3	65	
	sekt. prywat. poza rolnict.	5	2	1	18	66	2	4	0	176	
	prywatnym gosp. rolnym	11	2		2	64		10	11	39	
Dochody osobiste	Brak dochodów	3	2		26	42	11	6	1	9	132
	Do 750 zł	2			11	71	3	2	1	11	91
	Od 751 do 1000 zł	2			8	83		1		7	59
	Od 1001 do 1450 zł	1	1	2	9	73	1	3	1	8	82
	Od 1451 do 2000 zł	3	1	2	19	62	5	4		5	110
	Powyżej 2000 zł	3	4	8	22	42	8	7		6	78
	Trudno powiedzieć	13		3	3	47	6	25		3	33
	Odmowa odpowiedzi	7	3		8	61	2	8	5	7	88
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	1	1	1	10	77	2		1	7	163
	501-750		1	1	18	62	4	5	1	8	92
	751-1000	3	1	2	19	59	4	3		9	86
	1001-1500	4	3	1	14	60	5	2		11	70
	Powyżej 1500 zł	5	1	7	25	34	14	8		5	70
Ocena własnych war. mater.	Złe	3	1		2	78	2	3		12	142
	Średnie	3	1	1	14	64	4	5	2	6	288
	Dobre	5	3	4	24	42	8	8	1	7	242
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	3		4	9	41	16	9	3	15	31
	Raz w tygodniu	4	2	2	15	57	4	8	1	7	303
	1-2 razy w miesiącu	6			11	64	5	5	1	8	111
	Kilka razy w roku	2	2	1	13	72	4	1		6	141
	W ogóle nie uczestniczy	3	2	3	25	45	6	6	2	8	86
Poglądy polityczne	Lewica	3	2	3	8	58	7	5	2	11	73
	Centrum	3	1	2	19	59	4	6	1	5	232
	Prawica	6	2	2	12	58	6	4	0	9	202
	Trudno powiedzieć	2	1	1	16	61	3	7	2	7	164

Tabela 5

		W jaki sposób oszczędza Pan(i) na czas, gdy będzie Pan(i) w wieku emerytalnym?														Liczba osób	
		Konto osobiste w banku (ROR)	Konto oszczędnościowe w banku	Lokata bankowa	Fundusze inwestycyjne	IKE – Indywidualne Konto Emerytalne	PPE - Pracownicze Programy Emerytalne	Programy systematycznego oszczędzania/inwestowania	Polisa ubezpieczeniowa	Rachunek w domu maklerskim, akcje firm notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych	Obligacje Skarbu Państwa	Nieruchomości, działki, grunty rolne	Odkładam pieniądze w domu „do szuflady”, „do skarpety”	Inne sposoby oszczędzania	Trudno powiedzieć		Odmowa odpowiedzi
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		31	18	21	23	15	4	4	28	4	5	17	9	2	1	1	103
Płeć	Mężczyźni	33	14	17	25	15	6	6	29	5	7	18	9	2		2	57
	Kobiety	27	22	26	19	16			27	2	2	16	9	3	3		46
Wiek	18-24 lata	71		12								55	45				5
	25-34	34	29	21	16	28	9		8		4	11	13	9		4	29
	35-44	19	15	26	23	7		4	41	7	8	21	4		3		37
	45-54	31	16	19	32	11	6	5	53	5	5	11	9				21
	55-64	42	8	13	31	26		9				10					11
Miejsce zamieszkania	Wieś	39	29	21	10	15			18			16	11	9			27
	Miasto do 20 tys.				13	13	18		69								8
	20-100 tys.	23	10	25	31	11		11	27	7	5	11	13				22
	101-500 tys.	22	6	28	15	20	17		27		8	33	5			7	14
	501 tys. i więcej mieszk.	40	23	21	33	17		4	28	7	9	18	9		4		32
Wykształcenie	Podstawowe	65	19		15				20			25	20				8
	Zasadnicze zawodowe	43			5	19	6		20			5	14	7			20
	Średnie	27	21	28	18	19		3	31		3	14	12	3		3	36
	Wyższe	20	24	30	37	13	6	7	31	9	10	23	2		3		40
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	25	15	25	39	18	4	8	40	12	16	17			4		32
	Średni personel, technicy	15	12	31	25		19		26			16		17			7
	Pracownicy adm.-biurowi	22	32	38	34				19			27	10			12	9
	Pracownicy usług	36	35	35		12			12			12	41				11
	Robotnicy wykwalifikowani	37	6			23	11		52			10					10
	Robotnicy niewykwalifik.	61	33			17			22								5
	Rolnicy	65	14		20	26						39					5
Pracujący na własny rach.	20	19	21	24	36			9	33			25				11	
Bierni zawodowo	Renciści	36											64				3
	Uczniowie i studenci	64											36				2
	Bezrobotni				62								38				4
	Gospodynie domowe i inni	44	22	43					22			22		35			4

Tabela 5 (cd.)

		W jaki sposób oszczędza Pan(i) na czas, gdy będzie Pan(i) w wieku emerytalnym?															Liczba osób
		Konto osobiste w banku (ROR)	Konto oszczędnościowe w banku	Lokata bankowa	Fundusze inwestycyjne	IKE – Indywidualne Konto Emerytalne	PPE - Pracownicze Programy Emerytalne	Programy systematycznego oszczędzania/inwestowania	Polisa ubezpieczeniowa	Rachunek w domu maklerskim, akcje firm notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych	Obligacje Skarbu Państwa	Nieruchomości, działki, grunty rolne	Odkładam pieniądze w domu „do szuflady”, „do skarpety”	Inne sposoby oszczędzania	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	32	14	24	21	12		4	45	6	11	16	2	5	5		25
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	38	33	23	17	5	9	10	16	7		18	5				16
	sekt. prywat. poza rolnict.	24	16	23	26	23	5	2	30	2	5	16	11			2	47
	prywatnym gosp. rolnym	65	14		20	26						39					5
Dochody osobiste	Brak dochodów	19	19	38	26							19	17				5
	Do 750 zł	19	8		37	23			17				38				7
	Od 751 do 1000 zł	100		100					100								1
	Od 1001 do 1450 zł	56	33	20	18	11			11			24	6			7	15
	Od 1451 do 2000 zł	15	8	25	6	26			40			26	12				17
	Powyżej 2000 zł	35	20	25	31	14	9	8	40	9	9	15		3	3		43
	Trudno powiedzieć	39	21			39								39			3
	Odmowa odpowiedzi	9	11	11	20	6			8		9	16	26				12
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł		20		43	41							21				7
	501-750	16	36	20			17		26			20					7
	751-1000	28	12	21	19	9			49			22	10				16
	1001-1500	55	22	26	5	14			44			4	18				15
	Powyżej 1500 zł	33	20	27	39	16	7	10	26	10	11	25			3	3	37
Ocena własnych war. mater.	Złe	69	31														2
	Średnie	30	10	13	31	14		5	23			15	7			4	28
	Dobre	30	20	25	20	16	5	3	30	5	7	18	10	3	2		73
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	12	9	25	25		17		12				24				7
	Raz w tygodniu	38	23	21	6	16	5		32		8	11	9	2			49
	1-2 razy w miesiącu	9	23	9	34				22			8	14	13			10
	Kilka razy w roku	40	7	24	21	12			28	4	4	31	9		5		24
	W ogóle nie uczestniczy	11	17	25	79	38			28	24	21	30				8	13
Poglądy polityczne	Lewica	48	29	19	21	11		11	34	5	8	13	10				23
	Centrum	25	13	20	18	27	3		35		3	15	12	3			36
	Prawica	30	13	26	30	10	4	3	22	7	5	21	7		3	3	38
	Trudno powiedzieć		34	10	12		20					10		23			6

Tabela 6

		Który z wymienionych na tej liście sposobów oszczędzania wydaje się Panu(i) najlepszy do dodatkowego oszczędzania na emeryturę? Proszę wskazać jedną odpowiedź.														Liczba osób	
		Konto osobiste w banku (ROR)	Konto oszczędnościowe w banku	Lokata bankowa	Fundusze inwestycyjne	IKE – Indywidualne Konto Emerytalne	PPE - Pracownicze Programy Emerytalne	Programy systematycznego oszczędzania inwestowania,	Polisa ubezpieczeniowa	Rachunek w domu maklerskim, akcje firm notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych	Obligacje Skarbu Państwa	Nieruchomości, działki, grunty rolne	Odkładam pieniądze w domu „do szuflady”, „do skarpety”	Inne sposoby oszczędzania	Trudno powiedzieć		Odmowa odpowiedzi
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%		%
Ogółem		8	11	12	4	4	1	1	4	2	3	18	2	1	29	1	1000
Płeć	Mężczyźni	8	12	11	4	5	1	2	4	2	3	20	4	1	22	1	476
	Kobiety	7	10	13	4	3	1	1	3	1	2	16	1	1	34	2	524
Wiek	18-24 lata	8	18	6	9	2	2	1	4	2	3	22	2	1	21	1	133
	25-34	4	14	19	5	7		2	1	1	3	23	1	1	20		191
	35-44	10	8	15	3	4	2		5	4	2	28	3	0	17		160
	45-54	7	10	10	4	2	1	1	5	3	4	18	2	1	28	3	150
	55-64	9	11	12	4	2	1	1	3	1	2	15	4	2	31	3	186
	65 lat i więcej	9	6	10	2	3	2	2	4		2	4	3	2	52	1	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	7	12	12	3	2	1	0	3	0	2	20	2	1	34	1	376
	Miasto do 20 tys.	7	14	10	5	3	2	1	6	3	1	14	3	1	30	1	131
	20-100 tys.	10	14	15	5	3	1	1	3	3	3	14	3	0	24	0	192
	101-500 tys.	10	10	12	5	5	0	3	3	3	2	14	2	1	25	3	166
	501 tys. i więcej mieszk.	4	3	12	6	7	1	2	5	1	5	26	2	1	24	2	135
Wykształcenie	Podstawowe	7	10	9	4	1	2	1	4	1	1	6	4	1	48	1	253
	Zasadnicze zawodowe	12	12	15	1	5	1		3	1	2	17	3	1	26	2	257
	Średnie	8	12	13	4	4	1	1	4	3	4	23	2	1	19	2	337
	Wyższe	2	8	11	10	5		5	6	1	3	27		1	21		153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	2	9	12	8	5		6	8		4	29			17		85
	Średni personel, technicy	14	11	16	6	4		2	6		7	29	2	2	2		33
	Pracownicy adm.-biurowi	6	12	6	7	4		2	1	6	4	26	2		22	2	65
	Pracownicy usług	3	10	19	4	2			2	4	1	26	3	1	24	1	72
	Robotnicy wykwalifikowani	11	15	16	1	2		1	6	1	3	20	2	2	19	1	116
	Robotnicy niewykwalifik.	13	23	12	3	5		1				13			29	2	51
	Rolnicy	4	6	9	4	5	2		1	3		22	4		40		47
Pracujący na własny rach.	2	11	9	3	8		3	8	5	5	17	8	2	15	4	47	
Bierni zawodowo	Renciści	10	7	15	1	2	1		4	2	1	11	5	2	37	3	75
	Emeryci	8	8	11	3	3	2	1	3		2	7	1	1	48	2	204
	Uczniowie i studenci	7	18	10	10	2	3		5	2	3	20	1		21		77
	Bezrobotni	14	13	11	7	4	3			1	2	11	5	1	28		85
	Gospodynie domowe i inni	8	4	12	2	6			4		3	32			27	2	42

Tabela 6 (cd.)

		Który z wymienionych na tej liście sposobów oszczędzania wydaje się Panu(i) najlepszy do dodatkowego oszczędzania na emeryturę? Proszę wskazać jedną odpowiedź.															Liczba osób
		Konto osobiste w banku (ROR)	Konto oszczędnościowe w banku	Lokata bankowa	Fundusze inwestycyjne	IKE – Indywidualne Konto Emerytalne	PPE - Pracownicze Programy Emerytalne	Programy systematycznego oszczędzania inwestowania,	Polisa ubezpieczeniowa	Rachunek w domu maklerskim, akcje firm notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych	Obligacje Skarbu Państwa	Nieruchomości, działki, grunty rolne	Odkładam pieniądze w domu „do szuflady”, „do skarpety”	Inne sposoby oszczędzania	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	8	14	8	4	4	1	3	6	3	4	28	1	16	1	135	
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	4	12	18	5	5		2	2		5	24	1	20	1	80	
	sekt. prywat. poza rolnict.	7	12	14	4	4		2	4	3	3	23	3	19	1	230	
	prywatnym gosp. rolnym	6	11	9	4	5			3	3		22		32	4	46	
Dochody osobiste	Brak dochodów	9	10	10	9	3	3		4		4	22	2	25		140	
	Do 750 zł	10	11	12	4	4	1	1	5	3	2	8	3	31	3	130	
	Od 751 do 1000 zł	9	13	11	1	2	2	1	2	1	1	10	3	43		121	
	Od 1001 do 1450 zł	9	11	13	5	6	1	1	3	1	1	12	2	35	1	138	
	Od 1451 do 2000 zł	8	18	14	4	4			3	1	4	20	3	17	1	160	
	Powyżej 2000 zł	7	9	16	4	6		5	8	3	5	24	1	12		140	
	Trudno powiedzieć	5	8	10		3						12		2	50	7	44
Odmowa odpowiedzi	2	6	10	5	1		1	2	1	1	29	5	1	34	3	129	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	7	12	14	2	6	2		2	1	3	15	1	30	3	184	
	501-750	14	16	15	4	1	1	1	3	3	4	8	3	1	26	1	121
	751-1000	8	14	12	4	2	2	1	5	2	2	16	1	1	30	1	154
	1001-1500	10	11	10	6	4	1	2	5	2	4	11	3	1	30		129
	Powyżej 1500 zł	7	10	14	6	8		5	5	1	2	24	2	1	14		143
Ocena własnych war. mater.	Złe	7	5	12	2	3	2	0	2	1	1	15	4	2	44	1	186
	Średnie	8	13	12	3	4	1	1	3	1	3	15	2	1	32	2	443
	Dobre	7	12	13	7	4	0	3	6	2	2	23	2	1	17	1	371
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	10	10	7	9			3	3		1	16	4		32	5	55
	Raz w tygodniu	8	11	12	3	3	1	1	5	2	3	18	3	1	29	1	494
	1-2 razy w miesiącu	9	17	11	7	4	1	3	1	3	1	16	1	1	24	2	138
	Kilka razy w roku	8	10	15	3	5	2	2	3	1	3	17	2	1	29		185
	W ogóle nie uczestniczy	5	9	13	4	5		1	4	1	3	21	3	1	30	1	128
Poglądy polityczne	Lewica	10	11	11	6	5	2	2	4	1	3	19	4		19	1	138
	Centrum	7	14	12	4	4	0	1	5	2	3	19	1	1	25	2	331
	Prawica	8	9	16	4	3	2	2	2	2	3	21	3	1	23	1	306
	Trudno powiedzieć	7	10	9	3	3	0		4	0	1	11	2	2	47	1	225

Tabela 7

		Które ze stwierdzeń najbardziej kojarzy się Panu(i) z IKE – Indywidualnym Kontem Emerytalnym? Z pary stwierdzeń proszę wskazać to, które, Pana(i) zdaniem, bardziej pasuje do IKE				Liczba osób
		Możliwość wcześniejszej wypłaty środków przed osiągnięciem wieku emerytalnego	Brak możliwości wcześniejszej wypłaty środków	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		25	22	51	2	1000
Płeć	Mężczyźni	29	24	44	3	476
	Kobiety	22	21	56	1	524
Wiek	18-24 lata	28	27	43	3	133
	25-34	35	23	41	1	191
	35-44	29	34	38		160
	45-54	27	24	46	2	150
	55-64	21	18	58	4	186
	65 lat i więcej	14	10	74	2	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	23	19	56	2	376
	Miasto do 20 tys.	22	28	49	1	131
	20-100 tys.	28	21	49	1	192
	101-500 tys.	26	24	46	4	166
	501 tys. i więcej mieszk.	30	25	44	1	135
Wykształcenie	Podstawowe	17	10	71	2	253
	Zasadnicze zawodowe	31	21	46	2	257
	Średnie	26	27	45	2	337
	Wyższe	29	35	34	2	153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	29	38	31	2	85
	Średni personel, technicy	42	31	27		33
	Pracownicy adm.-biurowi	28	25	48		65
	Pracownicy usług	33	20	45	2	72
	Robotnicy wykwalifikowani	27	27	45	1	116
	Robotnicy niewykwalifik.	27	25	48		51
	Rolnicy	25	10	65		47
	Pracujący na własny rach.	40	25	29	5	47
Bierni zawodowo	Renciści	21	15	58	5	75
	Emeryci	14	11	72	3	204
	Uczniowie i studenci	23	25	50	2	77
	Bezrobotni	32	26	41	1	85
	Gospodynie domowe i inni	23	28	45	4	42
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	30	33	36	1	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	34	27	38	1	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	30	26	42	2	230
	prywatnym gosp. rolnym	30	8	61	2	46
Dochody osobiste	Brak dochodów	28	27	43	2	140
	Do 750 zł	23	19	55	4	130
	Od 751 do 1000 zł	20	15	62	2	121
	Od 1001 do 1450 zł	29	19	52		138
	Od 1451 do 2000 zł	32	25	42	0	160
	Powyżej 2000 zł	30	34	34	1	140
	Trudno powiedzieć	20	2	75	4	44
	Odmowa odpowiedzi	15	21	60	4	129
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	28	19	51	3	184
	501-750	26	23	50	1	121
	751-1000	26	21	52	1	154
	1001-1500	28	19	52		129
	Powyżej 1500 zł	31	31	36	2	143
Ocena własnych war. mater.	Złe	17	18	63	2	186
	Średnie	24	19	55	3	443
	Dobre	31	28	39	1	371
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	20	23	56	1	55
	Raz w tygodniu	25	21	51	2	494
	1-2 razy w miesiącu	24	21	53	2	138
	Kilka razy w roku	29	24	46	1	185
	W ogóle nie uczestniczy	23	25	48	3	128
Poglądy polityczne	Lewica	30	27	40	3	138
	Centrum	26	25	48	1	331
	Prawica	28	26	44	2	306
	Trudno powiedzieć	17	10	70	2	225

Tabela 8

		Które ze stwierżeń najbardziej kojarzy się Panu(i) z IKE – Indywidualnym Kontem Emerytalnym? Z pary stwierżeń proszę wskazać to, które, Pana(i) zdaniem, bardziej pasuje do IKE				Liczba osób
		Zwolnienie z podatku od zysków kapitałowych, tzw. podatku Belki, po przejściu na emeryturę	Brak zwolnienia z podatku od zysków kapitałowych	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		24	14	60	2	1000
Płeć	Mężczyźni	31	16	51	2	476
	Kobiety	19	12	69	1	524
Wiek	18-24 lata	32	11	54	3	133
	25-34	22	21	56	2	191
	35-44	33	20	46		160
	45-54	29	14	56	2	150
	55-64	21	10	67	3	186
	65 lat i więcej	13	6	80	1	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	21	13	65	1	376
	Miasto do 20 tys.	25	16	58	1	131
	20-100 tys.	28	11	60	1	192
	101-500 tys.	27	13	55	4	166
	501 tys. i więcej mieszk.	24	18	57	1	135
Wykształcenie	Podstawowe	13	9	76	1	253
	Zasadnicze zawodowe	27	15	57	1	257
	Średnie	27	15	56	2	337
	Wyższe	32	15	51	2	153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	33	22	43	2	85
	Średni personel, technicy	54	17	29		33
	Pracownicy adm.-biurowi	20	13	67		65
	Pracownicy usług	21	15	63	1	72
	Robotnicy wykwalifikowani	29	19	52	1	116
	Robotnicy niewykwalifik.	15	26	58		51
	Rolnicy	23	7	71		47
	Pracujący na własny rach.	34	14	48	4	47
Bierni zawodowo	Renciści	23	10	65	2	75
	Emeryci	14	6	78	2	204
	Uczniowie i studenci	29	12	56	2	77
	Bezrobotni	24	17	57	2	85
	Gospodynie domowe i inni	29	11	56	4	42
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	34	14	51	1	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	27	25	47		80
	sekt. pryw. poza rolnict.	26	19	54	2	230
	prywatnym gosp. rolnym	27	6	65	2	46
Dochody osobiste	Brak dochodów	27	15	55	2	140
	Do 750 zł	21	12	64	3	130
	Od 751 do 1000 zł	15	15	68	1	121
	Od 1001 do 1450 zł	26	10	64		138
	Od 1451 do 2000 zł	28	17	55		160
	Powyżej 2000 zł	37	18	43	2	140
	Trudno powiedzieć	14	5	79	2	44
Odmowa odpowiedzi	17	10	69	3	129	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	20	18	60	2	184
	501-750	26	12	61	1	121
	751-1000	24	10	65	0	154
	1001-1500	25	12	63	1	129
	Powyżej 1500 zł	36	19	44	1	143
Ocena własnych war. mater.	Złe	18	11	70	1	186
	Średnie	21	13	64	2	443
	Dobre	32	17	51	1	371
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	26	8	66		55
	Raz w tygodniu	24	14	61	1	494
	1-2 razy w miesiącu	24	16	58	2	138
	Kilka razy w roku	26	12	61	1	185
	W ogóle nie uczestniczy	24	16	56	4	128
Poglądy polityczne	Lewica	27	17	53	3	138
	Centrum	27	15	57	0	331
	Prawica	26	17	56	2	306
	Trudno powiedzieć	16	5	76	3	225

Tabela 9

		Które ze stwierżeń najbardziej kojarzy się Panu(i) z IKE – Indywidualnym Kontem Emerytalnym? Z pary stwierżeń proszę wskazać to, które, Pana(i) zdaniem, bardziej pasuje do IKE				Liczba osób
		Możliwość odliczenia środków zgromadzonych na IKE od podstawy opodatkowania	Brak możliwości odliczenia środków zgromadzonych od podstawy opodatkowania	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		20	17	62	1	1000
Płeć	Mężczyźni	24	19	54	2	476
	Kobiety	15	15	69	1	524
Wiek	18-24 lata	28	16	53	3	133
	25-34	23	21	55	1	191
	35-44	23	28	50		160
	45-54	23	18	57	2	150
	55-64	14	15	69	3	186
	65 lat i więcej	10	5	85	1	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	17	16	66	1	376
	Miasto do 20 tys.	22	18	59	1	131
	20-100 tys.	21	14	64	1	192
	101-500 tys.	19	22	55	3	166
	501 tys. i więcej mieszk.	22	15	61	1	135
Wykształcenie	Podstawowe	9	12	78	1	253
	Zasadnicze zawodowe	23	20	57	1	257
	Średnie	25	17	56	2	337
	Wyższe	20	20	58	2	153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	22	25	51	2	85
	Średni personel, technicy	43	16	41		33
	Pracownicy adm.-biurowi	15	17	68		65
	Pracownicy usług	26	14	59	1	72
	Robotnicy wykwalifikowani	26	22	51	1	116
	Robotnicy niewykwalifik.	19	27	54		51
	Rolnicy	19	10	71		47
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	34	21	40	4	47
	Renciści	14	17	66	2	75
	Emeryci	8	7	83	1	204
	Uczniowie i studenci	24	16	58	2	77
	Bezrobotni	19	22	58	1	85
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	18	20	58	4	42
	inst. państw., publicznej	28	17	54	1	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	27	24	49		80
	sekt. pryw. poza rolnict.	23	22	53	2	230
Dochody osobiste	prywatnym gosp. rolnym	24	12	62	2	46
	Brak dochodów	20	19	59	2	140
	Do 750 zł	16	19	63	2	130
	Od 751 do 1000 zł	19	10	69	1	121
	Od 1001 do 1450 zł	20	16	63		138
	Od 1451 do 2000 zł	27	17	56		160
	Powyżej 2000 zł	23	23	51	2	140
Dochody na jedną osobę	Trudno powiedzieć	13	8	77	2	44
	Odmowa odpowiedzi	11	15	71	3	129
	Do 500 zł	22	16	61	2	184
	501-750	18	25	56	1	121
	751-1000	22	13	64	0	154
Ocena własnych war. mater.	1001-1500	21	14	64	1	129
	Powyżej 1500 zł	25	21	53	1	143
	Złe	13	13	73	1	186
Udział w prakt. religijnych	Średnie	17	15	65	2	443
	Dobre	25	21	53	1	371
	Kilka razy w tygodniu	16	15	69		55
	Raz w tygodniu	21	17	61	1	494
	1-2 razy w miesiącu	16	20	61	2	138
Poglądy polityczne	Kilka razy w roku	25	17	58	0	185
	W ogóle nie uczestniczy	13	14	69	4	128
	Lewica	19	20	59	2	138
	Centrum	22	20	58	0	331
Poglądy polityczne	Prawica	21	19	58	2	306
	Trudno powiedzieć	14	7	76	2	225

Tabela 10

		Które ze stwierdzeń najbardziej kojarzy się Panu(i) z IKE – Indywidualnym Kontem Emerytalnym? Z pary stwierdzeń proszę wskazać to, które, Pana(i) zdaniem, bardziej pasuje do IKE				Liczba osób
		Roczny limit wpłat do wysokości trzykrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kraju	Brak limitu wpłat	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		15	22	62	1	1000
Płeć	Mężczyźni	16	27	55	2	476
	Kobiety	13	18	68	1	524
Wiek	18-24 lata	12	33	52	3	133
	25-34	14	27	58	1	191
	35-44	25	23	53		160
	45-54	23	22	53	2	150
	55-64	10	19	69	3	186
	65 lat i więcej	6	12	82	1	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	12	18	69	1	376
	Miasto do 20 tys.	16	26	58	1	131
	20-100 tys.	15	25	59		192
	101-500 tys.	15	25	57	3	166
	501 tys. i więcej mieszk.	20	24	55	1	135
Wykształcenie	Podstawowe	7	15	78	1	253
	Zasadnicze zawodowe	16	24	59	1	257
	Średnie	17	27	53	2	337
	Wyższe	20	20	58	2	153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	26	19	53	2	85
	Średni personel, technicy	41	30	29		33
	Pracownicy adm.-biurowi	11	22	67		65
	Pracownicy usług	15	20	65	1	72
	Robotnicy wykwalifikowani	17	28	54	1	116
	Robotnicy niewykwalifik.	15	34	50		51
	Rolnicy	10	19	71		47
Pracujący na własny rach.	21	31	44	4	47	
Bierni zawodowo	Renciści	11	18	69	2	75
	Emeryci	7	11	80	1	204
	Uczniowie i studenci	10	32	55	2	77
	Bezrobotni	18	24	57	1	85
	Gospodynie domowe i inni	7	31	58	4	42
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	24	19	56	1	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	24	21	55		80
	sekt. pryw. poza rolnict.	15	32	51	2	230
	prywatnym gosp. rolnym	13	19	65	2	46
Dochody osobiste	Brak dochodów	12	31	56	2	140
	Do 750 zł	14	21	64	2	130
	Od 751 do 1000 zł	7	24	68	1	121
	Od 1001 do 1450 zł	11	27	62		138
	Od 1451 do 2000 zł	23	18	59		160
	Powyżej 2000 zł	23	26	49	2	140
	Trudno powiedzieć	8	10	80	2	44
Odmowa odpowiedzi	12	14	71	3	129	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	14	23	61	2	184
	501-750	18	24	58	1	121
	751-1000	13	22	65	0	154
	1001-1500	11	22	67	1	129
	Powyżej 1500 zł	23	29	47	1	143
Ocena własnych war. mater.	Złe	9	15	75	1	186
	Średnie	12	21	65	2	443
	Dobre	20	28	51	1	371
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	13	15	72		55
	Raz w tygodniu	15	22	62	1	494
	1-2 razy w miesiącu	11	25	61	2	138
	Kilka razy w roku	20	23	58	0	185
	W ogóle nie uczestniczy	10	24	62	4	128
Poglądy polityczne	Lewica	19	22	57	2	138
	Centrum	18	23	58	0	331
	Prawica	15	27	56	2	306
	Trudno powiedzieć	6	14	77	2	225

Tabela 11

		Czy IKE - Indywidualne Konto Emerytalne - w opisanej postaci jest dla Pana(i) atrakcyjnym produktem czy też nie?						Liczba osób
		Zdecydo- wanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydo- wanie nie	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		3	27	22	11	36	1	1000
Płeć	Mężczyźni	4	24	25	13	32	2	476
	Kobiety	3	30	19	9	39	1	524
Wiek	18-24 lata	5	38	21	11	23	3	133
	25-34	5	36	26	7	26	1	191
	35-44	2	32	32	6	28		160
	45-54	4	25	22	13	34	2	150
	55-64	2	20	22	13	40	2	186
	65 lat i więcej	3	13	9	16	60	0	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	3	18	24	12	43	1	376
	Miasto do 20 tys.	1	35	26	6	32		131
	20-100 tys.	6	27	17	11	37	1	192
	101-500 tys.	3	31	24	11	29	3	166
	501 tys. i więcej mieszk.	4	40	16	13	26	0	135
Wykształcenie	Podstawowe	2	18	14	11	55	0	253
	Zasadnicze zawodowe	3	24	26	11	35	1	257
	Średnie	6	33	24	10	26	2	337
	Wyższe	1	35	23	12	29	0	153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	2	26	23	17	33		85
	Średni personel, technicy	5	47	26	9	13		33
	Pracownicy adm.-biurowi		36	25	10	29		65
	Pracownicy usług	7	37	28	4	23	1	72
	Robotnicy wykwalifikowani	7	25	29	8	29	2	116
	Robotnicy niewykwalifik.	4	26	17	12	41		51
	Rolnicy		16	29	4	52		47
	Pracujący na własny rach.	4	36	28	8	20	4	47
Bierni zawodowo	Renciści	6	17	21	14	39	2	75
	Emeryci	2	15	10	16	57	1	204
	Uczniowie i studenci	3	41	21	5	27	2	77
	Bezrobotni	3	33	24	12	28	1	85
	Gospodynie domowe i inni	5	26	29	10	27	4	42
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	2	31	24	13	30	1	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	3	28	33	5	29	2	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	5	35	28	8	22	1	230
	prywatnym gosp. rolnym		21	24	7	46	2	46
Dochody osobiste	Brak dochodów	1	40	20	8	29	2	140
	Do 750 zł	6	21	19	15	37	1	130
	Od 751 do 1000 zł	6	20	21	10	43	1	121
	Od 1001 do 1450 zł	3	23	25	10	37	1	138
	Od 1451 do 2000 zł	5	30	28	9	29		160
	Powyżej 2000 zł	1	37	23	14	24		140
	Trudno powiedzieć	5	21	5	7	61	2	44
Odmowa odpowiedzi	1	16	21	12	47	4	129	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	4	26	23	12	33	2	184
	501-750	3	27	28	11	31	1	121
	751-1000	5	32	21	8	33		154
	1001-1500	5	26	22	10	37		129
	Powyżej 1500 zł	2	36	23	15	23		143
Ocena własnych war. mater.	Złe	3	16	22	14	45	1	186
	Średnie	3	26	20	10	38	2	443
	Dobre	4	33	24	11	28	1	371
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	3	26	21	11	39		55
	Raz w tygodniu	3	26	22	10	38	1	494
	1-2 razy w miesiącu	6	24	19	11	36	3	138
	Kilka razy w roku	4	31	23	11	32	0	185
	W ogóle nie uczestniczy	3	27	23	15	30	2	128
Poglądy polityczne	Lewica	2	31	19	13	34	1	138
	Centrum	5	28	23	9	34	0	331
	Prawica	3	26	27	12	30	2	306
	Trudno powiedzieć	3	23	15	10	47	2	225

Tabela 12

		Czy sądzi Pan(i), że fundusze inwestycyjne mogą być dobrym narzędziem do gromadzenia oszczędności emerytalnych?						Liczba osób
		Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		6	35	17	4	37	1	1000
Płeć	Mężczyźni	7	37	18	6	30	2	476
	Kobiety	4	33	17	3	43	1	524
Wiek	18-24 lata	10	48	13	3	24	3	133
	25-34	9	45	19	3	23	1	191
	35-44	5	42	21	3	30		160
	45-54	2	39	20	3	35	1	150
	55-64	4	22	21	6	45	2	186
	65 lat i więcej	4	17	10	6	63	0	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	4	26	19	5	45	1	376
	Miasto do 20 tys.	4	44	21	1	29	1	131
	20-100 tys.	7	39	12	2	39	1	192
	101-500 tys.	7	34	17	9	30	3	166
	501 tys. i więcej mieszk.	7	45	19	2	27		135
Wykształcenie	Podstawowe	3	23	12	5	56	1	253
	Zasadnicze zawodowe	4	33	20	3	39	1	257
	Średnie	7	40	20	5	27	2	337
	Wyższe	9	47	17	2	25		153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	6	52	21	2	19		85
	Średni personel, technicy	8	50	24	2	16		33
	Pracownicy adm.-biurowi	11	45	20	2	24		65
	Pracownicy usług	4	51	15		29	1	72
	Robotnicy wykwalifikowani	7	35	21	4	31	2	116
	Robotnicy niewykwalifik.	11	39	15		35		51
	Rolnicy		27	20	4	49		47
	Pracujący na własny rach.	6	38	16	7	31	2	47
Bierni zawodowo	Renciści	2	20	19	7	49	2	75
	Emeryci	4	16	14	7	59	1	204
	Uczniowie i studenci	10	45	14	4	24	2	77
	Bezrobotni	1	34	21	6	38	1	85
	Gospodynie domowe i inni	4	45	15	6	26	4	42
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	5	47	20	1	25	1	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	6	42	16	2	32	2	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	10	44	20	3	22	1	230
	prywatnym gosp. rolnym		33	15	4	48		46
Dochody osobiste	Brak dochodów	6	40	16	3	33	2	140
	Do 750 zł	4	30	15	8	43	1	130
	Od 751 do 1000 zł	7	25	16	3	48	1	121
	Od 1001 do 1450 zł	3	33	19	3	40	1	138
	Od 1451 do 2000 zł	5	39	21	5	30		160
	Powyżej 2000 zł	9	55	17	4	14		140
	Trudno powiedzieć	8	24	3	6	58	2	44
Odmowa odpowiedzi	3	20	22	4	48	3	129	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	3	34	17	6	39	2	184
	501-750	8	33	19	4	35	1	121
	751-1000	6	39	17	3	35	0	154
	1001-1500	2	36	17	5	40		129
	Powyżej 1500 zł	9	51	17	4	18		143
Ocena własnych war. mater.	Złe	2	24	18	6	49	1	186
	Średnie	5	31	17	4	42	2	443
	Dobre	8	45	18	4	25	0	371
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	11	29	15	4	40		55
	Raz w tygodniu	4	32	18	3	41	1	494
	1-2 razy w miesiącu	8	35	17	7	30	3	138
	Kilka razy w roku	4	40	16	7	32	0	185
	W ogóle nie uczestniczy	7	39	16	3	34	2	128
Poglądy polityczne	Lewica	4	34	21	7	34	1	138
	Centrum	6	38	20	4	32		331
	Prawica	8	37	20	4	29	2	306
	Trudno powiedzieć	3	28	8	3	56	2	225

Tabela 13

		Proszę powiedzieć, jaka forma oszczędzania jest, Pana(i) zdaniem, lepsza, jeżeli chodzi o oszczędzanie w długim terminie?				Liczba osób
		Akcyjne fundusze inwestycyjne	Lokaty bankowe	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		21	44	34	1	1000
Płeć	Mężczyźni	24	45	30	2	476
	Kobiety	17	44	38	0	524
Wiek	18-24 lata	27	54	17	2	133
	25-34	22	58	19	1	191
	35-44	29	40	31		160
	45-54	22	43	34	1	150
	55-64	17	39	41	2	186
	65 lat i więcej	8	34	57	1	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	14	40	45	1	376
	Miasto do 20 tys.	17	54	30		131
	20-100 tys.	21	49	28	1	192
	101-500 tys.	25	45	27	3	166
	501 tys. i więcej mieszk.	36	39	26		135
Wykształcenie	Podstawowe	8	37	55	1	253
	Zasadnicze zawodowe	13	49	37	1	257
	Średnie	27	48	23	2	337
	Wyższe	40	40	20		153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	46	39	15		85
	Średni personel, technicy	46	39	13	2	33
	Pracownicy adm.-biurowi	44	41	14		65
	Pracownicy usług	18	53	29	1	72
	Robotnicy wykwalifikowani	14	50	33	2	116
	Robotnicy niewykwalifik.	14	44	42		51
	Rolnicy	14	30	56		47
	Pracujący na własny rach.	29	34	35	2	47
Bierni zawodowo	Renciści	15	47	36	2	75
	Emeryci	8	35	57	0	204
	Uczniowie i studenci	18	66	15	1	77
	Bezrobotni	15	53	30	1	85
	Gospodynie domowe i inni	26	48	22	4	42
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	33	44	22	1	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	24	49	25	2	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	27	47	25	1	230
	prywatnym gosp. rolnym	11	30	59		46
Dochody osobiste	Brak dochodów	18	58	22	2	140
	Do 750 zł	17	43	39		130
	Od 751 do 1000 zł	13	37	49	1	121
	Od 1001 do 1450 zł	14	45	40	1	138
	Od 1451 do 2000 zł	18	59	22	1	160
	Powyżej 2000 zł	46	38	16		140
	Trudno powiedzieć	14	25	60	2	44
Odmowa odpowiedzi	17	32	48	3	129	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	14	50	35	1	184
	501-750	16	55	28	1	121
	751-1000	24	47	30		154
	1001-1500	19	42	38	0	129
	Powyżej 1500 zł	36	44	19	0	143
Ocena własnych war. mater.	Złe	11	42	46	1	186
	Średnie	15	43	40	1	443
	Dobre	32	46	21	0	371
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	14	51	34	1	55
	Raz w tygodniu	18	44	36	1	494
	1-2 razy w miesiącu	20	46	32	3	138
	Kilka razy w roku	26	42	31	0	185
	W ogóle nie uczestniczy	25	42	31	1	128
Poglądy polityczne	Lewica	24	46	30	1	138
	Centrum	22	46	31	0	331
	Prawica	25	44	29	2	306
	Trudno powiedzieć	10	42	47	2	225

Tabela 14

		Proszę powiedzieć, jaka forma oszczędzania jest, Pana(i) zdaniem, lepsza, jeżeli chodzi o oszczędzanie w długim terminie?				Liczba osób
		Akcyjne fundusze inwestycyjne	Ubezpieczenia	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		29	27	43	1	1000
Płeć	Mężczyźni	32	30	36	2	476
	Kobiety	25	25	50	0	524
Wiek	18-24 lata	44	29	25	2	133
	25-34	33	31	35	1	191
	35-44	35	32	33		160
	45-54	33	27	40	0	150
	55-64	21	24	52	3	186
	65 lat i więcej	10	21	68	1	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	19	27	54	1	376
	Miasto do 20 tys.	31	29	40		131
	20-100 tys.	35	24	40	1	192
	101-500 tys.	33	28	35	4	166
	501 tys. i więcej mieszk.	39	29	32		135
Wykształcenie	Podstawowe	15	22	62	1	253
	Zasadnicze zawodowe	21	34	44	1	257
	Średnie	37	27	34	2	337
	Wyższe	43	26	31	1	153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	47	24	29		85
	Średni personel, technicy	61	21	16	2	33
	Pracownicy adm.-biurowi	46	20	34		65
	Pracownicy usług	35	27	36	1	72
	Robotnicy wykwalifikowani	28	35	36	2	116
	Robotnicy niewykwalifik.	26	27	47		51
	Rolnicy	18	21	61		47
Pracujący na własny rach.	35	20	42	2	47	
Bierni zawodowo	Renciści	25	25	48	2	75
	Emeryci	10	23	67	1	204
	Uczniowie i studenci	42	33	23	1	77
	Bezrobotni	13	46	41	1	85
	Gospodynie domowe i inni	41	18	36	4	42
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	39	29	32		135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	40	23	35	2	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	39	28	33	1	230
	prywatnym gosp. rolnym	14	23	63		46
Dochody osobiste	Brak dochodów	32	38	29	2	140
	Do 750 zł	22	26	52		130
	Od 751 do 1000 zł	19	19	62	1	121
	Od 1001 do 1450 zł	24	29	47	1	138
	Od 1451 do 2000 zł	32	33	34	1	160
	Powyżej 2000 zł	49	29	21	1	140
	Trudno powiedzieć	17	12	71		44
Odmowa odpowiedzi	23	19	55	3	129	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	23	32	43	1	184
	501-750	30	30	39	1	121
	751-1000	27	25	48		154
	1001-1500	28	26	45	1	129
	Powyżej 1500 zł	43	30	26	0	143
Ocena własnych war. mater.	Złe	20	26	52	2	186
	Średnie	22	27	49	1	443
	Dobre	41	28	31	0	371
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	19	26	54	1	55
	Raz w tygodniu	28	28	44	1	494
	1-2 razy w miesiącu	26	30	42	3	138
	Kilka razy w roku	33	25	42	0	185
	W ogóle nie uczestniczy	33	25	41	2	128
Poglądy polityczne	Lewica	25	33	41		138
	Centrum	32	29	39	0	331
	Prawica	31	28	38	2	306
	Trudno powiedzieć	21	19	57	2	225

Tabela 15

		Proszę powiedzieć, jaka forma oszczędzania jest, Pana(i) zdaniem, lepsza, jeżeli chodzi o oszczędzanie w długim terminie?				Liczba osób
		Akcyjne fundusze inwestycyjne	Samodzielne inwestowanie na Giełdzie Papierów Wartościowych	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		34	18	47	1	1000
Płeć	Mężczyźni	37	22	40	1	476
	Kobiety	31	14	54	0	524
Wiek	18-24 lata	49	20	29	2	133
	25-34	44	20	35	1	191
	35-44	40	22	38		160
	45-54	34	19	46		150
	55-64	25	17	56	2	186
	65 lat i więcej	15	9	76		179
Miejsce zamieszkania	Wieś	24	18	58	1	376
	Miasto do 20 tys.	43	13	44		131
	20-100 tys.	36	18	45	1	192
	101-500 tys.	39	19	40	2	166
	501 tys. i więcej mieszk.	44	21	35		135
Wykształcenie	Podstawowe	18	13	69		253
	Zasadnicze zawodowe	31	18	50	1	257
	Średnie	41	20	37	2	337
	Wyższe	49	19	31	1	153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	48	22	30		85
	Średni personel, technicy	61	24	15		33
	Pracownicy adm.-biurowi	51	17	32		65
	Pracownicy usług	49	10	41		72
	Robotnicy wykwalifikowani	35	24	40	1	116
	Robotnicy niewykwalifik.	30	23	47		51
	Rolnicy	11	22	67		47
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	41	23	36		47
	Renciści	21	16	62	1	75
	Emeryci	15	12	73	1	204
	Uczniowie i studenci	51	17	31	1	77
	Bezrobotni	31	17	49	2	85
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	37	19	41	4	42
	inst. państw., publicznej	46	21	33		135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	44	19	36	2	80
	sekt. pryw. poza rolnict. prywatnym gosp. rolnym	46	21	33		230
Dochody osobiste	46	21	33		230	
	13	24	63		46	
	Brak dochodów	43	15	40	2	140
	Do 750 zł	29	15	56		130
	Od 751 do 1000 zł	17	14	68	1	121
	Od 1001 do 1450 zł	27	20	53	1	138
	Od 1451 do 2000 zł	43	21	37		160
	Powyżej 2000 zł	56	19	25	1	140
Trudno powiedzieć	15	32	53		44	
Dochody na jedną osobę	Odmowa odpowiedzi	25	14	60	1	129
	Do 500 zł	27	19	53	1	184
	501-750	42	14	43	1	121
	751-1000	35	15	50		154
	1001-1500	32	16	52	1	129
Ocena własnych war. mater.	Powyżej 1500 zł	48	22	30		143
	Złe	21	13	64	1	186
	Średnie	28	17	53	1	443
Udział w prakt. religijnych	Dobre	47	20	33	0	371
	Kilka razy w tygodniu	30	15	55		55
	Raz w tygodniu	33	18	49	0	494
	1-2 razy w miesiącu	26	22	51	2	138
	Kilka razy w roku	41	15	43	1	185
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	36	17	45	1	128
	Lewica	37	12	51		138
	Centrum	35	22	42		331
	Prawica	37	21	40	2	306
	Trudno powiedzieć	24	11	64	1	225

Tabela 16

		Jaka kwotę miesięcznie był(a)by Pan(i) w stanie przeznaczyć na dobrowolne dodatkowe oszczędzanie z myślą o okresie, kiedy będzie Pan(i) w wieku emerytalnym?										Liczba osób
		Poniżej 100 zł	100 - 199 zł	200 - 299 zł	300 - 399 zł	400 - 499 zł	500 - 1000 zł	Powyżej 1000 zł	Nic	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		17	17	7	4	3	3	1	35	12	2	775
Płeć	Mężczyźni	15	16	9	4	2	5	2	32	13	2	411
	Kobiety	19	19	6	3	3	1	0	37	12	1	364
Wiek	18-24 lata	12	15	9	3	2	1	1	27	28	1	133
	25-34	17	27	11	4	3	3	1	24	10		191
	35-44	20	21	7	5	4	4	1	30	7	1	160
	45-54	16	10	5	3	3	4	1	48	10	0	150
	55-64	17	9	5	3	1	1	1	47	10	7	141
Miejsce zamieszkania	Wieś	18	13	5	2	2	2	1	40	18	1	286
	Miasto do 20 tys.	25	22	6	3	4		1	29	10		102
	20-100 tys.	13	17	9	6	4	4		36	8	3	150
	101-500 tys.	13	21	9	5	1	4		32	11	4	139
	501 tys. i więcej mieszk.	15	22	9	5	4	6	3	27	7	1	98
Wykształcenie	Podstawowe	17	5	8	1	1	1		46	18	2	132
	Zasadnicze zawodowe	20	16	3	2	1	2	1	40	13	2	226
	Średnie	17	20	9	5	3	3	0	32	11	1	288
	Wyższe	12	25	12	7	6	7	3	19	9	1	129
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	13	25	12	9	13	6	4	14	4		80
	Średni personel, technicy	12	20	19	3	7	14		16	9		32
	Pracownicy adm.-biurowi	17	22	14	6	2	4		26	9		60
	Pracownicy usług	21	25	5	4		2		33	9	1	72
	Robotnicy wykwalifikowani	26	20	5	3	4	1	1	31	8	1	110
	Robotnicy niewykwalifik.	22	27	2	2		5	4	32	6		47
	Rolnicy	18	4	5					45	27		39
Pracujący na własny rach.	10	12	12	6		12	2	28	16	2	41	
Bierni zawodowo	Renciści	16	5	4	1		2		60	7	4	60
	Emeryci	13	2	3					58	12	11	34
	Uczniowie i studenci	12	12	7	4	1			31	31	2	77
	Bezrobotni	16	13	7	1	1			46	15	1	85
	Gospodynie domowe i inni	7	29	2	6		2		43	10	3	38
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	22	19	11	5	5	4	3	24	7		132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	19	24	8	3	5	2	2	23	12	1	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	17	23	9	6	3	6	1	27	7	1	222
	prywatnym gosp. rolnym	18	4	5					46	27		44

Tabela 16 (cd.)

		Jaką kwotę miesięcznie był(a)by Pan(i) w stanie przeznaczyć na dobrowolne dodatkowe oszczędzanie z myślą o okresie, kiedy będzie Pan(i) w wieku emerytalnym?										Liczba osób
		Poniżej 100 zł	100 - 199 zł	200 - 299 zł	300 - 399 zł	400 - 499 zł	500 - 1000 zł	Powyżej 1000 zł	Nic	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Dochody osobiste	Brak dochodów	11	18	5	3	1	0		38	23	1	137
	Do 750 zł	20	11	7	2		2		51	4	2	98
	Od 751 do 1000 zł	18	12	6				2	54	5	4	60
	Od 1001 do 1450 zł	19	22	12	1			2	34	10		97
	Od 1451 do 2000 zł	19	27	6	6	3	2		31	6		127
	Powyżej 2000 zł	16	17	14	9	7	14	3	14	4	2	121
	Trudno powiedzieć	9	9	3		3			22	53		36
	Odmowa odpowiedzi	19	11	3	2	5	1	1	38	15	4	100
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	24	12	4	2	1		1	48	6	2	169
	501-750	18	20	7	3			1	39	11	1	100
	751-1000	17	24	9	5	2	2		32	6	2	101
	1001-1500	14	25	8	1	2	6		38	5	1	85
	Powyżej 1500 zł	13	14	19	12	7	11	3	13	7	1	108
Ocena własnych war. mater.	Złe	14	4	3		1			65	10	2	144
	Średnie	20	16	5	2	1	1	1	39	13	2	317
	Dobre	15	25	12	6	5	6	1	16	12	1	315
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	28	10	7	5				32	19		37
	Raz w tygodniu	18	16	7	4	3	3	1	32	15	2	353
	1-2 razy w miesiącu	17	18	6	3	1	4	1	34	13	1	121
	Kilka razy w roku	18	16	7	3	3	3	2	40	6	2	165
	W ogóle nie uczestniczy	7	25	11	2	2	3		38	10	2	99
Poglądy polityczne	Lewica	25	12	9	4	1	7		32	8	1	96
	Centrum	18	22	8	3	3	1	0	33	9	1	268
	Prawica	16	17	8	5	3	4	2	31	11	2	241
	Trudno powiedzieć	12	13	3	1	2	1	2	44	22	1	170

Tabela 17

		Skąd chciał(a)by Pan(i) czerpać wiedzę na temat możliwości oszczędzania z myślą o emeryturze /czasie, gdy będzie Pan(i) w wieku emerytalnym?										Liczba osób
		Z programów telewizyjnych	Z audycji radiowych	Z prasy	Z internetu	Z kursów, szkoleń	Z ulotek, broszur	Z innych źródeł	Nie potrzebuję dodatkowej wiedzy	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		43	6	21	38	9	16	3	18	6	0	775
Płeć	Mężczyźni	42	6	19	42	9	15	3	17	6	0	411
	Kobiety	44	6	23	34	9	16	2	19	5	0	364
Wiek	18-24 lata	41	2	13	56	10	18	6	9	3		133
	25-34	43	9	26	49	15	16	2	12	7		191
	35-44	48	5	19	36	8	14	3	12	3		160
	45-54	43	8	24	28	7	18	3	21	5	0	150
	55-64	38	6	22	17	1	13	1	36	9	2	141
Miejsce zamieszkania	Wieś	47	8	21	32	7	15	2	20	8		286
	Miasto do 20 tys.	48	2	16	35	10	22	2	12	6		102
	20-100 tys.	43	7	22	47	9	18	2	17	1		150
	101-500 tys.	34	6	21	44	10	13	3	15	10	2	139
	501 tys. i więcej mieszk.	38	5	25	38	10	11	7	23			98
Wykształcenie	Podstawowe	53	6	19	32	7	16	3	15	8	1	132
	Zasadnicze zawodowe	51	8	19	29	6	15	2	20	5	0	226
	Średnie	37	4	21	45	8	18	3	18	5	0	288
	Wyższe	34	8	28	45	16	11	4	15	4		129
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	36	10	37	44	17	11	3	10	5		80
	Średni personel, technicy	28	4	32	65	15	11	2	15			32
	Pracownicy adm.-biurowi	30	1	20	52	11	25	7	13	7		60
	Pracownicy usług	49	8	26	40	11	16	2	17	6	1	72
	Robotnicy wykwalifikowani	52	6	22	38	8	13		13	5		110
	Robotnicy niewykwalifik.	51	7	19	30	14	12	5	21			47
	Rolnicy	49	2	11	16	4	20	2	16	21		39
	Pracujący na własny rach.	44	6	18	38	3	13	6	28	3		41
Bierni zawodowo	Renciści	52	10	18	16	4	16	5	28	8	3	60
	Emeryci	24	3	10	21		7		47	11		34
	Uczniowie i studenci	37	5	14	58	11	25	4	8	2		77
	Bezrobotni	50	6	17	33	5	11	2	16	6	1	85
	Gospodynie domowe i inni	36	7	27	28	4	23		26	3		38

Tabela 17 (cd.)

		Skąd chciał(a)by Pan(i) czerpać wiedzę na temat możliwości oszczędzania z myślą o emeryturze /czasie, gdy będzie Pan(i) w wieku emerytalnym?										Liczba osób
		Z programów telewizyjnych	Z audycji radiowych	Z prasy	Z internetu	Z kursów, szkoleń	Z ulotek, broszur	Z innych źródeł	Nie potrzebuję dodatkowej wiedzy	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	35	4	26	47	7	11	5	16	5		132
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	48	10	23	38	16	17	3	16	6		80
	sekt. pryw. poza rolnict.	45	8	25	44	13	15	2	14	2	0	222
	prywatnym gosp. rolnym	52	5	12	18	1	17		21	19		44
Dochody osobiste	Brak dochodów	40	2	19	41	8	19	3	17	4	1	137
	Do 750 zł	45	7	17	24	4	15	3	19	8		98
	Od 751 do 1000 zł	39	7	17	19	12	14	5	29	7	1	60
	Od 1001 do 1450 zł	47	9	22	33	5	18	3	19	2		97
	Od 1451 do 2000 zł	45	6	18	48	13	10	3	16	3		127
	Powyżej 2000 zł	43	10	36	55	9	11	1	13	2		121
	Trudno powiedzieć	31	4	11	23	6	16	3	16	33		36
	Odmowa odpowiedzi	44	5	19	36	11	24	4	19	5	2	100
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	45	7	20	27	7	15	2	20	5	1	169
	501-750	48	6	21	36	10	18	1	15	3	1	100
	751-1000	44	5	20	46	6	14	2	18	3		101
	1001-1500	40	9	19	36	6	6	6	27	2		85
	Powyżej 1500 zł	40	10	32	55	12	22	4	13	3		108
Ocena własnych war. mater.	Złe	42	7	10	23	6	11	3	29	8	0	144
	Średnie	46	7	21	35	9	13	2	18	7	1	317
	Dobre	40	5	26	49	9	20	4	13	4		315
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	27	2	22	25	7	15	2	19	19		37
	Raz w tygodniu	44	6	21	38	8	15	1	19	6	0	353
	1-2 razy w miesiącu	46	8	21	39	7	17	7	13	4	1	121
	Kilka razy w roku	44	8	22	35	11	19	4	21	4	0	165
	W ogóle nie uczestniczy	40	3	20	47	10	9	2	13	4	1	99
Poglądy polityczne	Lewica	43	7	30	46	9	11	5	21	3		96
	Centrum	42	7	23	39	12	14	3	18	7		268
	Prawica	46	7	21	37	5	19	1	16	5	1	241
	Trudno powiedzieć	39	3	13	34	9	17	3	18	6	0	170